

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETO
INFORMATIKOS IR STATISTIKOS KATEDRA**

**AISTĖ RAUDONYTĖ
INFORMATIKOS TEISĖ**

TEMA

**ELEKTRONINIŲ VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ TEISINIS REGULIAVIMAS UŽSIENIO
VALSTYBĖSE: LYGINAMOJI ANALIZĖ**

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas –
lektorius, daktaras
Irmantas Rotomskis

Vilnius, 2006

TURINYS

ĮVADAS.....	3 psl.
I. ELEKTRONINIŲ VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ TEISINIS REGULIAVIMAS.....	6 psl.
1.1. Elektroninių viešųjų pirkimų sąvoka.....	6 psl.
1.2. Elektroninių viešųjų pirkimų svarba ir jų teisinis reguliavimas ES.....	7 psl.
1.3. Elektroniniai viešieji pirkimai ir konkurencingumas ES.....	12 psl.
II. ELEKTRONINIŲ VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ TEISINIS REGULIAVIMAS IR JO RAIDOS YPATUMAI EUROPOS SĄJUNGOS VALSTYBĖSE.....	17 psl.
2.1. Elektroninių viešųjų pirkimų teisinis reguliavimas Didžiojoje Britanijoje.....	17 psl.
2.2. Elektroninių viešųjų pirkimų teisinis reguliavimas ir jo raidos ypatumai Ispanijoje.....	19 psl.
2.3. Elektroninių viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo raida ir ypatumai Lietuvoje.....	25 psl.
2.4. Saugumo priemonių užtikrinimo ir taikymo vykdant elektroninius viešuosius pirkimus teisinis reguliavimas.....	29 psl.
III. ELEKTRONINIŲ VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ TEISINIS REGULIAVIMAS RUSIJOS FEDERACIJOJE.....	35 psl.
3.1. Elektroninių viešųjų pirkimų teisinis reguliavimas Rusijos Federacijoje nacionaliniu lygiu.....	35 psl.
3.2. Elektroniniai viešieji pirkimai Rusijos Federacijos administraciniuose vienetuose.....	39 psl.
IV. ELEKTRONINIŲ VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PROCEDŪRŲ TEISINIS REGULIAVIMAS ES TEISĖS AKTUOSE BEI DIDŽIOSIOS BRITANIJOS, ISPANIJOS, LIETUVOS IR RUSIJOS NACIONALINIUIOSE TEISĖS AKTUOSE.....	42 psl.
4.1. Dinaminių pirkimo sistemų teisinis reguliavimas.....	42 psl.
4.2. Elektroninių aukcionų teisinis reguliavimas.....	44 psl.
IŠVADOS IR PASIŪLYMAI.....	48 psl.
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	50 psl.
SANTRAUKA.....	57 psl.

Ivadas

Temos aktualumas ir problematika.

Vis stiprėjančios elektroninių viešųjų pirkimų pozicijos ne tik Europos Sąjungoje, bet ir pasauliniu mastu skatina atidžiau pažvelgti į šios srities teisinių santykių reguliavimą. Sparti šios srities raida verčia keisti, tikrinti naujų elektroninių priemonių įgyvendinimą, drauge ir tobulinti teisinės bazės, reglamentuojančias elektroninius viešuosius pirkimus.

Skirtingos pasaulio valstybės pateikia skirtingus statistinius duomenis, stebimi dideli sutaupyčių lėšų rodikliai, spartūs investuoto kapitalo atgavimo tempai, geresnė kontrolė viešam apmokėjimui. Drauge dažnai iškeliamos mažesnio ar didesnio masto problemos – vieningos nacionaliniu mastu veikiančios teisinės bazės nebuvimas, teisės aktais numatytas skirtingas saugumo lygmuo ir pan.

2005 m. atliktas elektroninių viešųjų pirkimų įgyvendinimo lygio tyrimas Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybėse parodė, kad Didžioji Britanija viena iš pirmaujančių šalių. Į šios šalies teisinę bazę buvo sėkmingai inkorporuotos naujosios direktyvos – 2004/17/EB direktyva dėl įmonių, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, pirkimų procedūrų koordinavimo ir 2004/18/EB direktyva dėl viešųjų darbų, viešojo teikimo ir viešųjų paslaugų sutarčių sudarymo tvarkos koordinavimo. Ispanijoje be gana sėkmingo direktyvų inkorporavimo, priimami teisės aktai administracinių vienetų lygmeniu dėl elektroninių priemonių naudojimo viešuosiuose pirkimuose – Katalonijoje priimtas 96/2004 dekretas, kurio paskirtis ne tik garantuoti atvirą elektroninių priemonių taikymo viešuosiuose pirkimuose procesą, bet ir „inkorporuoti Europos Sąjungos dokumentų nuostatas dėl naujų technologijų, kaip būdą vieningai rinkai stiprinti“.¹

Lietuvoje inkorporavus naujųjų viešųjų pirkimų direktyvų nuostatas Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo įstatymu Nr.X-471, pateikus elektroninių viešųjų pirkimų įgyvendinimo planą Vyriausybės programoje, galima stebėti akivaizdų teisinio reguliavimo progresą vertinant ES valstybių narių kontekstu, netgi tuo atveju jei kartais stebimas elektroninių viešųjų pirkimų teisinio reglamentavimo nenuoseklumas. Kita vertus, nors ir akivaizdi teisinio reguliavimo pažanga Europos Sąjungoje, kai kurie teisiniai ir techniniai elektroninių viešųjų pirkimų aspektai gali sumažinti ES įmonių pirkimų galimybes trečiosiose šalyse bei apriboti trečiųjų šalių tiekėjų patekimą į ES rinką.

---

¹ Decreto 96/2004 de enero por el que se regula la utilización de los medios electrónicos, informáticos y telemáticos en la contratación de la Administración de la Generalidad. Departamento de Economía y Finanzas. Diari oficial de la Generalitat de Catalunya. No.4055-23.1.2004.

Rusijos Federacijoje elektroninių viešųjų pirkimų institutas reguliuojamas vietiniuose aktuose, progresas pastebimas atskiruose administraciniuose vienetuose ir naujajame 2005 m. įstatyme. Ypač sparčiai pažangą demonstruoja Sankt Peterburgas – 2004 metų elektroninių viešųjų pirkimų suma siekė 17 mln. rublių, tačiau, pasak apžvalgininkų „Rusijos valstybės santaupos galėtų padidėti 10-15%, jei viešųjų pirkimų normos būtų tinkamai inkorporuotos ir taikomos“.²

Temos ištyrimo lygis

Sparčiai progresuojanti elektroninių viešųjų pirkimų sritis pastaraisiais metais reglamentuota minėtomis direktyvomis, pateiktas Europos Komisijos Elektroninių viešųjų pirkimų teisinės sistemos įgyvendinimo veiksmų planas, šalys nacionaliniu lygmeniu pateikia rekomendacijas, ataskaitas šiuo klausimu. Tarptautiniuose moksliniuose leidiniuose Didžiosios Britanijos, kaip vienos iš labiausiai Europoje pažengusių šalių šioje srityje, atstovai Justin Harrington, John Oughton ir kiti gvildena praktines aktualijas. Žinant, kad nors ir sparti, bet vis dėlto dar jauna sritis, natūralu, jog sunku išskirti tam tikras teorijas, jų mokyklas. Vis dėlto Ispanijos akademinėje literatūroje ir spaudoje, ne tik elektroninių viešųjų pirkimų, bet ir tokiomis artimomis temomis kaip elektroninė komercija, elektroninis parašas, informacijos saugumas labai aktyviai ir daug diskutuojama. Rusijos internetinėje spaudoje stebimi vis dažnesni pasisakymai elektroninių viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo klausimais, tuo tarpu Lietuvoje šio klausimo aktualumą skatina Viešųjų pirkimų tarnybos leidžiamas informacinis biuletenis, pavieniai pasisakymai teisinėje literatūroje, taigi teigtina, kad Lietuvoje lyginant su minėtų valstybių atvejais, skatintinas didesnis dėmesys šiai temai.

Darbo problema – nepakankamas elektroninių viešųjų pirkimų teisinis reguliavimas nacionaliniu lygmeniu ar nors ir pakankamas, skirtingas teisinis kai kurių elektroninių viešųjų pirkimų aspektų reguliavimas.

Darbo objektas – elektroninių viešųjų pirkimų teisinis reguliavimas Didžiojoje Britanijoje, Ispanijoje, Rusijoje ir Lietuvoje.

---

² Andrei Khramkin. Conflict of Interest and Possible Corrupt Practices in Public Procurement.// <http://topics.developmentgateway.org/governance/rc/ItemDetail.do~1026650>; prisijungimo laikas: 2006-08-02.

Darbo hipotezė - siekiant pasiekti efektyvų, aukštą elektroninių viešųjų pirkimų lygį turi būti atsižvelgiama ne tik į elektroninių viešųjų pirkimų techninių modelių įgyvendinimą ir tobulinimą, bet ir visada drauge tobulinti teisinį reguliavimą.

Darbo tikslas – apžvelgti Didžiosios Britanijos, Ispanijos, Rusijos bei Lietuvos elektroninių viešųjų pirkimų teisinį reguliavimą, jo pranašumus ir trūkumus, pateikti pasiūlymus problemos sprendimui.

Darbo uždaviniai:

1. Išanalizuoti Didžiosios Britanijos, Ispanijos, Rusijos ir Lietuvos teisinę bazę, reglamentuojančią elektroninius viešuosius pirkimus;
2. Nustatyti ir išskirti svarbiausius elementus, pagal kuriuos būtų galima daryti valstybių elektroninių viešųjų pirkimų reguliavimo lyginamąją analizę;
3. Išanalizuoti problemas, atsiradusias ES valstybėms narėms (Didžiajai Britanijai, Ispanijai, Lietuvai) vykdant ES teisės aktų, reglamentuojančių elektroninius viešuosius pirkimus, normų inkorporavimą į nacionalinę teisę;
4. Išanalizuoti teisinę Rusijos, kaip ne ES valstybės narės, bazę, ir įvertinti jos panašumus bei skirtumus su ES valstybių narių teisine baze, reguliuojančia elektroninius viešuosius pirkimus;
5. Įžvelgti problemas, galinčias kilti dėl pakankamo elektroninių viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo nebuvimo ar vieningo tarptautinio reguliavimo stokos, taip pat pateikti jau egzistuojančių problemų sprendimo pasiūlymus.

Darbo metodai:

- ✓ Dokumentų analizės metodas
- ✓ Mokslinės literatūros analizė;
- ✓ Lyginamasis metodas;
- ✓ Apibendrinimo metodas;
- ✓ Statistinių duomenų analizė.

I. ELEKTRONINIŲ VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ TEISINIS REGULIAVIMAS.

1.1. Elektroninių viešųjų pirkimų sąvoka.

Trumpai aptariant elektroninių viešųjų pirkimų sąvoką aktualu pateikti ir su šia sąvoka susijusių kelių terminų paaiškinimus. Visų pirma darbe remiamasi Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo įstatyme pateiktąja sąvoka, kurioje numatoma, kad „**viešasis pirkimas** - perkančiosios organizacijos atliekamas ir šiuo įstatymu reglamentuojamas prekių, paslaugų ar darbų pirkimas, kurio tikslas – sudaryti viešojo pirkimo–pardavimo sutartį“.³ Kadangi darbe bus kalbama apie elektroninių viešųjų pirkimų teisinį reguliavimą Europos Sąjungos teisės aktuose, bei analizuojamas elektroninių viešųjų pirkimų teisinis reguliavimas ne tik Lietuvoje, bet ir Didžiojoje Britanijoje, Ispanijoje, Rusijoje, prasminga sąvoką „šiuos įstatymus“ pakeisti sąvoka „teisės aktu“.

Elektroniniai viešieji pirkimai⁴ - tai elektroninė integracija visų įsigijimų darbų, įskaitant pirkimo pageidavimą, autorizaciją, užsakymą, pristatymą ir apmokėjimą tarp pirkėjo ir tiekėjo. Direktyvos neriboja elektroninių viešųjų pirkimų apibrėžimo technologijos ar tam tikro ypatingo proceso kriterijumi, jos labiau orientuotos į atvirą ir technologiškai neutralų apibrėžimą, kuris paprasčiausiai elektronines priemones sugretina su tradiciniais „popieriniais“ viešaisiais pirkimais. Naujųjų direktyvų perkėlimas nereikalauja griežtai standartizuotos aplinkos. Skirtingi metodai gali egzistuoti ir sugyventi, kadangi sąlygos ir poreikiai skirtingose šalyse skiriasi.

Darbe naudojama 2004/18/EB direktyvos dėl viešųjų darbų, viešojo teikimo ir viešųjų paslaugų sutarčių sudarymo tvarkos koordinavimo 1(13) ir 2004/17/EB direktyvos dėl įmonių, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, pirkimų procedūrų koordinavimo 1(12) straipsniuose pateikta **elektroninių priemonių sąvoka**, kurioje jos apibūdinamos kaip naudotinos duomenų apdorojimui ir saugojimui, kurie yra persiunčiami, pateikiami ir gaunami laidu, per radiją, optinėmis priemonėmis ar kitais elektromagnetiniais būdais.

Elektroninės komunikacijų priemonės dažniausiai veikia tinklo pagalba, kuris gali reguliuoti ir perduoti skaitmeninius signalus. 2004/18/EK direktyvos 42(2) str. ir 2004/17/EK direktyvos 48(2) str. numato, jog pasirinktos priemonės turi būti bendrai prieinamos ir neturi riboti priėjimo prie konkurso procedūros. Turima omenyje, jog tinklas turi būti atviras ir kiekvienas turi galėti prisijungti prie jo. Šiuo atveju aktualiausia būtų kalbėti apie internetą ir

³ 2005 m. gruodžio 22d. LR Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo įstatymas Nr.X-471
//<http://www.vpt.lt/index.php?pid=1089184506&lan=LT>; prisijungimo laikas 2006-11-06.

⁴ Ramboll Management. Impact Assessment Action Plan on Electronic Public Procurement. Part 2: Baseline Scenario. 2004.P.5// http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/2004-12-impact-external-vol2_en.pdf; prisijungimo laikas 2006-10-17

elektroninį paštą kaip apie paprastai prieinamas priemones. Kita vertus, esančiam sparčiam technologijų progresui tinkamiau būtų neinterpretuoti šios sąvokos kategoriškai.

1.2. Elektroninių viešųjų pirkimų svarba ir jų teisinis reguliavimas Europos Sąjungoje.

Informacinių technologijų plėtra ir skverbimasis sparčiai progresuoja ir privačiame ir viešame sektoriuje. Nors ir ES teisės normos nenumato specifinių technologinių sprendimų elektroninių viešųjų pirkimų įgyvendinimui viešajame sektoriuje, bet vis dėlto jos numato specialius reikalavimus, kad būtų užtikrintas skaidrumas, lygiateisiškumas ir sąžininga konkurencija naudojant elektronines priemones viešuosiuose pirkimuose. Šie reikalavimai yra išreikšti arba specialiomis sąlygomis telekomunikacinėms priemonėms ir įrankiams naudojamiems viešųjų pirkimų procese arba procedūrinėmis taisyklėmis, kurios garantuotų tokių principų kaip lygiateisiškumo, nediskriminacijos ir skaidrumo laikymąsi. Svarbu paminėti, kad jau 2003 metų Pasaulio Banko elektroninių viešųjų pirkimų projekto strategijoje⁵ nurodomas skaidrumo ir efektyvumo principų įgyvendinimo mechanizmas elektroniniuose viešuosiuose pirkimuose, kurio principinės nuostatos atsispindi ir Europos Sąjungos bei valstybių nacionalinių teisės aktų dėl elektroninių viešųjų pirkimų koncepcijose (žr. lentelę).

1 lentelė. Skaidrumo ir efektyvumo principų įgyvendinimo mechanizmas elektroniniuose viešuosiuose pirkimuose

	Valdžia	Tiekėjai	Visuomenė
Skaidrumas	<ul style="list-style-type: none"> • Antikorupcinė; • Padidėjęs tiekėjų skaičius; • Geresnė integracija ir bendravimas tarp valdžių; • Profesionalus viešųjų pirkimų valdymas; • Geresnė elektroninių 	<ul style="list-style-type: none"> • Padidėjusi konkurencija ir objektyvumas; • Padidėjęs prieinamumas į valdžios rinką; • Atvira rinką naujiems tiekėjams; • Skatinamas 	<ul style="list-style-type: none"> • Prieina prie viešųjų pirkimų informacijos; • Kontroliuoja informaciją apie viešojo sektoriaus išlaidas; • Turi balsą viešojo sektoriaus pirkimuose;

⁵ Electronic Government Procurement World Bank Draft Strategy. 2003. OECD Information Technology Outlook 2004. //http://whitepapers.zdnet.com/whitepaper.aspx?&scname=E-procurement&docid=133974; prisijungimo laikas: 2006-08-02.

	<p>viešųjų pirkimų sprendimų ir statistikos kokybė.</p>	<p>mažų ir vidutinių įmonių dalyvavimas;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geresnis priėjimas prie viešųjų pirkimų informacijos; • Valdžios atskaitomybė. 	<ul style="list-style-type: none"> • Valdžios atskaitomybė.
<i>Kainos</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Mažesnės kainos; • Mažesnės transakcijų išlaidos; • Personalo sumažinimas; 	<ul style="list-style-type: none"> • Mažesnės transakcijų kainos; • Personalo sumažinimas; • Padidėjęs grynujų pinigų srautas; 	<ul style="list-style-type: none"> • Mokestinių išlaidų perskirstymas.
<i>Efektyvumas</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Mokestinių išlaidų sumažėjimas; 	<ul style="list-style-type: none"> • Panaikinimas/eliminavimas pasikartojančių užduočių; 	<ul style="list-style-type: none"> • Komunikacijos bet kur ir bet kada.
<i>Laikas</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Panaikinimas/eliminavimas pasikartojančių užduočių; • Komunikacijos bet kur ir bet kada; • Trumpesnis viešųjų pirkimų atlikimo periodas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Komunikacijos bet kur ir bet kada; • Trumpesnis viešųjų pirkimų atlikimo periodas. 	

Europos Sąjungos viešųjų pirkimų normų reguliavimo istorija prasideda nuo Vieningos rinkos programos dalies, kurioje buvo įtvirtinta prekybos tarp šalių, taikant laisvą sienos kirtimo režimą, konkurencija ir kainos, mokamos valdžios institucijų. „Nepaisant tokio progreso, viešųjų pirkimų mastai tarp šalių, taikant laisvą sienos kirtimo režimą išliko žemi XX a. 7-8 dešimtmečiuose ir skelbiamos verslo galimybės nepasiekė visiško įgyvendinimo.“⁶ Popierine forma grįsta viešųjų pirkimų informavimo ir transakcijų dokumentacija ir procedūra buvo lėta ir brangi, ypačingai, mažoms ir vidutinio dydžio įmonėms, konkurso kainos buvo pernelyg aukštos, kadangi buvo prašoma dokumentaciją ir informaciją pateikti skirtingais formatais ir keletą kartų, norint gauti kvietimą dalyvauti. Efektyvumo stoka ir kliūtys prekiauti viešuosiuose pirkimuose neigiamai veikė viešuosius finansus ir viešųjų išlaidų kontrolę. Viešuosius pirkimus reglamentavusiose direktyvose⁷ nebuvo specialių nuostatų, susijusių su elektroninių priemonių naudojimu viešųjų pirkimų procese. Nei viena iš direktyvų nebuvo leidžiamas ar draudžiamas elektroninių priemonių panaudojimas. Keliuose nuostatuose buvo įtvirtintas privalomas bendravimas raštu.⁸

IT technologijų pasiūlytos galimybės kainų efektyvumui ir konkurencijos viešųjų pirkimų sektoriuje plėtrai buvo pripažintos e – Europa veiksmų plane, kuriame elektroniniai viešieji pirkimai tapo viena iš prioritetinių sričių. Ir akademinėje visuomenėje, ir praktikų tarpe sutinkama, jog esant tinkamam elektroninių viešųjų pirkimų teisiniam reguliavimui bei įgyvendinimui:

- ✓ Ugdoma konkurencija ir skatinamas kainų efektyvumas viešuosiose sutartyse, mažinant mokestines išlaidas ir skatinant konkurencingesnę tiekimo bazę;
- ✓ Sutaupoma laiko ir lėšų paskiriant atlikti užsakymą pagal sutartį ir pagerinamas sudarytų sutarčių vykdymas ir administravimas;

---

⁶Electronic Public Procurement in EU Member States: Country Reviews Extract of the Extended Impact Assessment Study: Action Plan on electronic public procurement. Part 1 Baseline Analysis December 2004. Produced by Ramboll Management Study commissioned by the European Commission.// http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/2004-12-country-reviews_en.pdf; prisijungimo laikas: 2006-10-17

⁷Tarybos direktyva 93/36/EEB dėl viešojo prekių pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos koordinavimo, Tarybos direktyva 93/37/EEB dėl viešojo darbų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo, Tarybos direktyva 92/50/EEB dėl viešojo paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos koordinavimo, Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/52/EB, iš dalies keičianti Direktyvas 92/50/EEB, 93/36/EEB ir 93/37/EEB, dėl atitinkamų viešojo paslaugų pirkimo, viešojo prekių pirkimo ir viešojo darbų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos koordinavimo ir 1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/4/EB iš dalies pakeičianti Direktyvą 93/38/EEB, dėl subjektų, vykdančių savo veiklą vandens, energetikos, transporto ir telekomunikacijų sektoriuose, vykdomų pirkimų tvarkos derinimo.

⁸ Ramboll Management. Impact Assessment Action Plan on Electronic Public Procurement. Part 2: Baseline Scenario. 2004. P.14// http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/2004-12-impact-external-vol2_en.pdf; prisijungimo laikas: 2006-10-17.

- ✓ Užtikrinamas skaidrumas ir sąžiningumas sutarties sudaryme, sukuriant patrauklesnę ir patikimesnę viešųjų pirkimų rinką;
- ✓ Užtikrinamas geresnis sutarčių auditas, pagerinamas suderinamumas su taisyklėmis, sumažėja aplaidumo ir korupcijos atvejų;
- ✓ Kompetitingesnis dalyvavimas viešojo sektoriaus rinkose ir geresnės sąlygos prekybai tarp šalių, taikant laisvą sienos kirtimo režimą.

Galiojusios minėtos keturios atskiros direktyvos, skirtos viešojo sektoriaus viešųjų pirkimų reguliavimui (darbai, paslaugos ir prekės) ir komunalinių paslaugų sektoriui buvo perkeltos į dvi direktyvas - 2004/18/EB direktyvą dėl viešųjų darbų, viešojo teikimo ir viešųjų paslaugų sutarčių sudarymo tvarkos koordinavimo ir 2004/17/EB direktyvą dėl įmonių, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, pirkimų procedūrų koordinavimo. Naujosios direktyvos turėjo didelę reikšmę elektroninių viešųjų pirkimų įgyvendinimui. Jose numatytas paraiškų ir pasiūlymų pateikimo/priėmimo naudojant elektronines priemones teisinis reguliavimas – pozityvus žingsnis link integralaus elektroninių viešųjų pirkimų įgyvendinimo, vis dėlto reikia atsižvelgti į tai, jog „elektroninių viešųjų pirkimų sistema gali būti laikytina įdiegta tik tuomet, kuomet naudojant informacines telekomunikacines priemones atliekamos visos procedūros:

- ✓ Informacija apie užklausas;
- ✓ Paraiškų publikavimas;
- ✓ Paraiškų pateikimas;
- ✓ Paraiškų vertinimas;
- ✓ Užsakymas;
- ✓ Balsavimas⁹.

Elektroninių priemonių naudojimas viešuosiuose pirkimuose apima platų sprendimų spektrą: paprastą pranešimų išsiuntimą publikavimui elektroninėse konkurso lentose; priėjimą tinkle prie konkurso dokumentų ir reikalavimų; apsikeitimą žinutėmis ir elektroninį pasiūlymo pateikimą ir įvertinimą, taip pat ir sutarties pasirašymo skyrimą įskaitant elektroninius aukcionus ir netgi visiškai paruoštas elektronines sistemas prekių, paslaugų ir darbų įsigijimui. Kaip buvo minėta, direktyvos 2004/17/EB ir 2004/18/EB reguliuoja tik etapus, susijusius su užklausų skelbimų tiekėjams ir paraiškų priėmimo procesu.

---

⁹Good Governance for Development in Arab Countries Initiative E-Procurement in a Euro-Mediterranean Comparative Context (paper)Giuseppe Pennella Head of Research and Development, Foromez Naples, 30— 2006.// <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/CAIMED/UNPAN022582.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-08-02.

Teisės aktai ir taisyklės reikalauja iš potencialių tiekėjų pateikti pakankamai daug dokumentų ir sertifikatų savo kvalifikacijos ir galimybių įrodymui, jog gali teikti paslaugas ar atlikti darbus, kuriuos ketina pirkti viešasis pirkėjas. Net ir šiandien daugelis tokių dokumentų yra pateikiami tik popierine forma. Nors naujos teisės normos leidžia tiekėjams pateikti dokumentus popierine forma, jei neturi galimybės to padaryti elektronine, vis dėlto yra aišku, kad nebus įmanoma išplėtoti visiškai integruotos elektroninių viešųjų pirkimų sistemos, kol tokios e-valdžios paslaugos bus prieinamos Europoje.

„Kad būtų atsisakyta daug laiko užimančio darbo viešuosiuose pirkimuose ir procesai sparčiau progresuotų, tam būtini susitarimai dėl minimalaus sertifikatų rinkinio ir jo panaudojimo visos Europos mastu.“¹⁰ Įgyvendinti šį Europos Komisijos pasiūlymą yra būtina, kadangi kitokiu būdu viešieji pirkėjai bus įpareigoti išlaikyti dvigubą popierinę ir elektroninę sistemą, tuo atveju, jei kuri nors viena valstybė narė atsilieka vykdydama reikalavimus.

Transformacija iš popierinės į elektroninę viešųjų pirkimų formą yra sudėtingas procesas, reikalaujantis veiksnių ir sprendimų daugelyje lygmenų išskyrus paprastą naujų normų perkėlimą nacionaliniu lygiu. Ir šis formos pasikeitimas yra ganėtinai rizikingas. Netinkamas ES naujų teisės normų taikymas, diskriminuojanti praktika ir techniniai sprendimai gali pakenkti galimybei versle panaudoti elektroninius viešuosius pirkimus ir suskaidyti vidaus rinką. Tinkamai ir laiku įgyvendintos naujos ES sąlygos dėl elektroninių viešųjų pirkimų lems Europos galimybę išlaikyti rinką atvirą viešiesiems pirkimams vykdomiems elektroniniu būdu ir pasiekti didžiulį kiekį vartotojų (pirkėjų ir tiekėjų).

Elektroninių viešųjų pirkimų plėtra visose valstybėse narėse ir regionuose yra pagrindinis iššūkis valstybės institucijoms. „Jų efektyvus naudojimas sąlygos naudos mastą pirkėjams, tiekėjams ir ekonomikai apkritai.“¹¹ Tinklo veikimas yra svarbus šioje srityje, todėl subalansuotos plėtros siekimas visose valstybėse narėse yra lemiamas. Laisvai prieinamas ir patikimas priėjimas prie sudarančios sutartį valdžios įstaigos prisijungimas prie atviro tinklo yra dar vienas svarbus faktorius, kuris garantuoja, kad priėjimas prie paraiškų teikimo konkursui procedūros nėra apribotas ir užtikrina vienodą vertinimą ir efektyvų konkursą.

Atsargus internetinių priemonių kūrimas ir taikymas gali padėti išvengti daugelio problemų pagrindinių konkurso procedūrų, tokių kaip pasiūlymų skelbimas, priėjimas prie dokumentacijos ir informacijos, taikyme. Jei jos nėra per daug sudėtingos ir naudojimosi sąlygos

---

¹⁰Electronic Public Procurement in EU Member States: Country Reviews Extract of the Extended Impact Assessment Study: Action Plan on electronic public procurement. Part 1 Baseline Analysis December 2004. Produced by Ramboll Management Study commissioned by the European Commission, P.11// http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/2004-12-country-reviews_en.pdf; prisijungimo laikas: 2006-10-17

¹¹ Ibid.P.36

elektroniniais viešaisiais pirkimais leidžia skirtingus formatus, tuomet verslo atstovai nesitiki susidurti su ypatingais sunkumais efektyviai bendrauti su viešaisiais pirkėjais ir teikti pasiūlymus naudojant elektronines priemones. Kita vertus, nėra vienos standartizuoto teisinio reguliavimo dėl sudėtingesnių elektroninių viešųjų pirkimų operacijų vykdymo. Viena iš esminių tokios situacijos priežasčių – sparti informacinių technologijų raida ir sudėtingumas susitarti dėl vieno bendro standarto elektroninių viešųjų pirkimų vykdymui visos Europos Sąjungos lygiu. Vis dėlto tokia reguliavimo situacija 2004/18/EB ir 2004/17/EB direktyvose numato tam tikrus apsaugos mechanizmus – vienas jų yra aktyvus suderinamumo principas, kuriuo siekiama skirtingų sprendimų suderinamumo.

Lemiamas teisinio reguliavimo vaidmuo yra akivaizdus. Naujųjų ES direktyvų teisės normų dėl viešųjų pirkimų perkėlimas į nacionalinę teisę sukurs elektroninių viešųjų pirkimų evoliucijos pagrindą artimiausiems metams. Šių teisės normų tinkamas supratimas, jų įgyvendinimas laiku ir vienodas taikymas sąlygos greitesnį tradicinių viešųjų pirkimų procedūrų perkėlimą į tinklą. Be to, ES teisinio reguliavimo įgyvendinimas dėl elektroninių priemonių naudojimo viešuosiuose pirkimuose – pirmas svarbus žingsnis, skirtas pašalinti teisinėms abejonėms ir teisinės apsaugos įsteigimui, taip pat atviriems, skaidriems ir nediskriminuojantiems viešiesiems pirkimams įgyvendinti.

1.3. Elektroniniai viešieji pirkimai ir konkurencingumas ES.

ES viešųjų pirkimų normų tikslas yra atverti viešųjų pirkimų rinką ir užtikrinti prekių ir paslaugų judėjimą ES. Neabejotinai svarbus vaidmuo tenka konkurencijai.

Europos Komisija, konsultuodamasi su įmonėmis nustatė, jog esminiai elektroninių viešųjų pirkimų aspektai yra skaidrumas ir pasitikėjimas laimėtojų paskelbimo procedūros sąžiningumu.

Naujųjų direktyvų paketas nustato būtinas teises garantijas, kad procedūros elektroninėmis priemonėmis būtų įgyvendinamos atviru, skaidriu ir nediskriminaciniu būdu visos Europos mastu, nustatomos elektroninio konkurso taisyklės ir šiuolaikinių pirkimų technologijų, pagrįstų elektroninėmis ryšio priemonėmis, sąlygos.

2004 m. pabaigoje atliktame Europos Komisijos užsakytame tyrime ¹² aptariant naujųjų direktyvų įgyvendinimą į 25 Europos Sąjungos valstybių narių nacionalines teisės sistemas

---

¹²Electronic Public Procurement in EU Member States: Country Reviews Extract of the Extended Impact Assessment Study: Action Plan on electronic public procurement. Part 1 Baseline Analysis December 2004. Produced by Ramboll Management Study commissioned by the European Commission.// http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/2004-12-country-reviews_en.pdf; prisijungimo laikas: 2006-10-17

didžiulis dėmesys buvo atkreiptinas į tai, ar įgyvendinti ES teisės aktai nacionaliniu lygmeniu garantuos sklandų ir greitą viešųjų pirkimų judėjimą ar bus papildomos priemonės, kad būtų išvengta bendros rinkos trikdžių siekiant efektyvių viešųjų pirkimų.

Naujosiose direktyvose nenumatyta visa apimanti elektroninių pranešimų sistema; artimiausiu metu tai būtų neįmanoma, atsižvelgiant į skirtingą valstybių narių turimų elektroninių priemonių išsivystymo ir paplitimo lygį. Dauguma ES šalių egzistuojančių sistemų buvo sukurtos ir įdiegtos prieš įgyvendinant naująsias viešųjų pirkimų direktyvas. Jos yra įteisintos nacionalinėmis teisės normomis, kurios nebūtinai suderintos su naujuoju teisiniu reguliavimu. Todėl buvo pasirinktas palaipsninis metodas.

Praktikoje daugelį kartų yra pritaikomos rinkoje pardavėjų siūlomos sistemos. Šiuo atveju susiduriama su tuo, jog šios programos tobulinamos technine prasme daugiau nei įstatymine prasme skatinant ribotą bendradarbiavimą. Šis dėsnis gali sukurti ribojimus vidaus rinkos funkcionavimui, kadangi ateities techniniai sprendimai galėtų neatspindėti ES reikalavimų, įtvirtintų viešųjų pirkimų teisės aktų bazėje.

Dauguma informacinių technologijų pardavėjų vis tobulina elektroninių viešųjų pirkimų sprendimus, galinčius palengvinti elektroninės informacijos paieškos, paraiškų konkursui pateikimo naudojant elektronines priemones, elektroninių užsakymų ir elektroninių apmokėjimų funkcionavimą. Žingsnis link labiau integruotų elektroninių viešųjų pirkimų sprendimų gali sukurti nesuderinamumo problemas ir užsienio prekybos režimo be sienų kliūtis, kadangi ne visi verslo atstovai sugebėtų susidoroti su tokiomis procedūromis.

Verslo subjektai labiausiai nuogąstauja dėl tarptautinių konkursų vykdymo kliūčių, t.y. konkursų rengimo sistemų modelių neatitikimo ir IT standartų nesuderinamumo. Dėl techninių sprendimų įvairovės ir nesuderinamumo tiekėjai gali neturėti galimybės pasinaudoti elektroninių viešųjų pirkimų sistemomis arba jie gali nedalyvauti dėl papildomų sunkumų ir padidėjusių išlaidų.

„Valstybės narės, perkeldamos pirkimų sistemą į elektroninę terpę, visuose etapuose turėtų vadovautis pagrindiniu principu: kad elektroninių viešųjų pirkimų sistemose naudojamos ryšių priemonės ir įrankiai būtų nediskriminuojantys, visuotinai prieinami, sąveikaujantys tarpusavyje ir jokiais būdais nevaržantys ūkio subjektų galimybės dalyvauti konkursų procedūrose.“¹³

---

¹³ Commission Staff Working Document. Requirements of conducting procurement using electronic means under the new public procurement Directives 2004/18/EB and 2004/17/EB.2005.P.9// http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/sec2005-959_en.pdf; prisijungimo laikas: 2006-08-02.

Ten, kur yra labiau pažengę viešieji pirkimai, atsiranda grėsmė, jog mažos ir įmonės¹⁴ nebus pajėgios dalyvauti lygiavertėse sąlygose. Galimos problemos esmė, ne tik tam tikrų įgūdžių ar žinių stygius mažų ir vidutinių įmonių gretose, bet ir sunkumai atgauti lėšas, investuotas dėl galimybės dalyvauti sudėtingesniuose elektroniniuose viešuosiuose pirkimuose.

Komisijos pateiktame 2004 metų elektroninių viešųjų pirkimų teisinės sistemos įgyvendinimo plane pateiktose Europos Sąjungos įmonių apklausos rezultatuose numatoma, jog svarbi problema yra elektroninių katalogų naudojimas. „Jų plėtra yra ypač svarbi į viešuosius pirkimus įtraukiant mažas ir vidutines įmones.“¹⁵ Galėdamos naudotis elektroniniais katalogais įmonės turi galimybę pristatyti perkančioms organizacijoms savo produktus ir paslaugas už protingą kainą, negaištant daug laiko ir pastangų. Vienodų elektroninių katalogų specifikacijų ir standartų trūkumas reiškia, kad yra pavojus, jog rinkoje taikomos informacinės technologijos neatitinka viešojo sektoriaus reikalavimų.

Pasak prof. Jose Molero, „vienas iš faktorių, galinčių riboti inovacijų perkėlimą į viešųjų pirkimų sritį Ispanijoje – specifiška Ispanijos gamybos struktūra, t.y. – Ispanijos įmonės dažniausiai priskiriamos mažų vidutinių įmonių kategorijai.“¹⁶ Kita vertus „65% sėkmingų viešųjų pirkimų dalyvių Didžiojoje Britanijoje – mažos ir vidutinės įmonės.“¹⁷ Elektroninių viešųjų pirkimų reguliavimas negali būti tikslingas, jei jame nebus atsižvelgiama į svarbaus dalyvio, šiuo atveju mažų ir vidutinių įmonių, pozicijas, kliūtis, su kuriomis gali susidurti mažos ir vidutinės įmonės įgyvendindamos naująjį elektroninių viešųjų pirkimų teisinį režimą.

„Mažos ir vidutinės įmonės užima 99,8% visų Europos Sąjungoje veikiančių įmonių.“¹⁸ Būtent, dėl šios priežasties Europos Komisija atkreipė ypatingą dėmesį į mažų ir vidutinių įmonių galimybes dalyvauti viešuosiuose pirkimuose neužmirštant tokių kertinių principų - kaip skaidrumas ir lygiateisiškumas. Palengvinant jų priejimą prie viešųjų pirkimų, ES politika leidžia šioms įmonėms stiprinti konkurencingumą ir leidžia joms prisidėti prie plėtros ir įdarbinimo Europos ekonomikoje. Europos Komisijos veiksmai šiuo klausimu buvo labiausiai orientuoti į tai, kad paraiškos, nepriklausomai nuo įmonės dydžio ar kilmės, turėtų vienodas galimybes į pasisekimą.

---

¹⁴ 2003/361/EC Recommendation regarding its SME definition nurodoma, jog maža ir vidutinė įmonė yra įmonė turinti mažiau, nei 250 darbuotojų.

¹⁵ Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. Elektroninių viešųjų pirkimų tiesinės sistemos įgyvendinimo veiksmų planas. 2004.// http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/actionplan/actionplan_lt.pdf; prisijungimo laikas: 2006-08-02.

¹⁶ Chapter 5 - Introduction Country Overview - Short Characterization of Countries.16.Country: Spain.P.4// http://cordis.europa.eu/innovation-policy/studies/studies/16_spain.pdf; prisijungimo laikas: 2006.10.07

¹⁷ Ibid.P.12

¹⁸ SMEs' access to public procurement contracts EIM Business and Policy Research. 2004.P.5// <http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-studies/documents/public-procurement-summary.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-10-19.

Nors ir iki 2004/18/EB ir 2004/17/EB direktyvų galiojusios direktyvos turėjo teigiamos įtakos viešųjų pirkimų rinkoms ir mažų, ir vidutinių įmonių dalyvavimui, vis dėlto buvo nerimą keliančių faktų, jog šios rinkos yra nepakankamai atviros ir konkurencingos. Tokia situacija buvo viena iš priežasčių priimti naująjį direktyvų paketą. Elektroninių priemonių naudojimas viešuosiuose pirkimuose, kaip viena iš priemonių efektyvesnio mažų ir vidutinių įmonių dalyvavimui garantuoti, buvo numatyta ne tik minėtose 2004 m. direktyvose, bet ir 2003 metais priimtoje Komisijos strategijoje. 2003 – 2006 metų strategijoje numatytas 2004 m. veiksmų planas, garantuojantis, kad elektroniniai viešieji pirkimai bus sėkmingai įgyvendinti iki 2006 metų ir bendra elektroninių viešųjų pirkimų sistema įgyvendinta iki 2010 metų. Tikėtinas tokios Europos Komisijos politikos dėl mažų ir vidutinių įmonių dalyvavimo skatinimo viešuosiuose pirkimuose efektyvumas, nes “internetu naudojimas viešuosiuose pirkimuose gali pašalinti administracinę našta ir pagerinti skaidrumą, kuris gali lemti lengvesnę priėjimą prie viešųjų pirkimų mažoms ir vidutinėms įmonėms”.¹⁹ Taip pat „įmonės tikisi, jog elektroninių viešųjų pirkimų dėka bus sudarytos geresnės galimybės gauti daugiau užsakymų, palengvės patekimas į tarpvalstybinę rinką, o pirkimų procedūros bus atliekamos pigiau ir sparčiau.”²⁰

Prieš tai minėti aspektai parodo, jog elektroniniai viešieji pirkimai suteikia nemažai galimybių mažoms ir vidutinėms įmonėms, todėl valstybės narės turėtų būti suinteresuotos populiarinti standartines elektroninių viešųjų pirkimų sistemas, paremtas esamomis ir paprastomis technologijomis bei sukurti tokias galimybes dalyvauti konkursuose, kad juose galėtų dalyvauti mažos ir vidutinės įmonės.

Vertinant elektroninių viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo aspektus dėl techninių priemonių verta paminėti dar vieną svarbų aspektą, kurio neįvertinimas gali įtakoti naujosiomis direktyvomis iškeltų tikslų realizavimo kliūtis. Pagrindiniai pardavėjai yra linkę plėtoti programinę įrangą daugumai viešųjų pirkimų procedūrų numatytų 2004/18/EB ir 2004/17/EB direktyvomis - elektroniniams aukcionams, elektroniniams susitarimams ir dinaminėms pirkimo sistemoms. Šiuo metu jie užima 50% visos rinkos, o tuo galima tikėtis, jog tai gali įtakoti homogeniškumo atsiradimą elektroninių viešųjų pirkimų plėtroje. Žvelgiant į šią situaciją istoriniu aspektu, elektroniniai viešieji pirkimai buvo plėtojami B2B (business – to – business) elektroninės komercijos aplinkoje. Norint sukurti efektyvias ir patrauklias sistemas, ir viešųjų pirkėjų ir tiekėjų poreikiai turėtų būti kruopščiai įvertinti ir bendradarbiavimas tarp modelių B2B

---

¹⁹SMEs’ access to public procurement contracts EIM Business and Policy Research. 2004.P.12// <http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-studies/documents/public-procurement-summary.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-10-19.

²⁰ Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. Elektroninių viešųjų pirkimų tiesinės sistemos įgyvendinimo veiksmų planas. 2004 P.9// http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/actionplan/actionplan_lt.pdf; prisijungimo laikas: 2006-08-02.

ir G2B (government to business) turėtų būti palaikomas. Direktyvos reguliuoja santykius su abipuse nuolaida siekiant elektroninių viešųjų pirkimų sprendimų efektyvumo ir teisinių saugiklių siekiant lygiateisiškumo ir nediskriminacinės priegios. Taigi natūralu, jog bus reikalingos kai kurios priemonės suderinamumui tarp elektroninių sistemų ir teisinių reikalavimų pasiekti.

Viešųjų pirkimų sistemų struktūra ir jų kūrimas, standartai, kurie bus naudojami, bus įtakojami nacionalinio teisinio reguliavimo. „Klaidingas ir nekryptingas naujų normų interpretavimas reiškia, kad veikiančios elektroninių viešųjų pirkimų sprendimai gali ne visada sutikti su ES normomis, tuo skatindami techninių ir teisinių barjerų atsiradimą.“²¹ O tai, savaime aišku, galėtų ne tik paveikti verslo subjektų užsienio prekybą ir iškreipti konkurenciją, bet taip pat sulėtinti elektroninių viešųjų pirkimų naudojimą nacionaliniu lygiu.

Greitas elektroninių viešųjų pirkimų taikymas visose valstybėse narėse bus lemiamas tolimesniam Europos konkurencingumo skatinimui. Strategijos kūrėjai ir viešieji pirkėjai privalo užtikrinti, jog teisinės ir techninės sąlygos nesukurs naujų kliūčių vidaus rinkai ir sudarys sąlygas efektyviai, atvirai ir sąžiningai konkurencijai elektroniniuose viešuosiuose pirkimuose visoje Europoje.

---

²¹ Commission staff working document. Proposal for an action plan for the implementation of the legal framework for electronic public procurement. Extended impact assessment.2004.P.11// http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/2004-12-impact-assessment_en.pdf; prisijungimo laikas: 2006-10-07.

II. ELEKTRONINIŲ VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ TEISINIS REGULIAVIMAS IR JO RAIDOS YPATUMAI EUROPOS SĄJUNGOS VALSTYBĖSE.

2.1. Elektroninių viešųjų pirkimų teisinis reguliavimas Didžiojoje Britanijoje.

Valstybinė komercijos įstaiga²² yra Valstybės izdo padalinys, prižiūrintis viešuosius pirkimus Didžiojoje Britanijoje. Ji atsakinga už viešųjų pirkimų politiką ir strategiją bei pagalbą valstybinėms įstaigoms šiais klausimais.

2003 m. Vyriausybė ir Nacionalinė audito įstaiga pasiūlė centralizuotą vyriausybės ir savivaldybių elektroninių pirkimų diegimo strategiją. „Nacionaline elektroninių pirkimų strategija buvo siekiama, kad visi viešieji pirkimai būtų vykdomi elektroninėmis priemonėmis, informacija iš vyriausybės įstaigų tiekėjams būtų saugiai perduodama internetu, naudojant suderintas, atviraisiais standartais pagrįstas sistemas.“²³

Vertinant ES šalių pažangą elektroninių viešųjų pirkimų srityje, dar nepasibaigus naujų viešųjų pirkimų direktyvų įgyvendinimo laikotarpiui, Didžioji Britanija buvo viena iš valstybių demonstruojanti sparčią pažangą, atkreiptinas dėmesys, kad ši šalis aukštą elektroninių viešųjų pirkimų lygį buvo pasiekusi vyriausybinio mastu, operacinės sistemos buvo puikiai pritaikytos skelbimui ir viešųjų pirkimų paraiškoms.

Konsoliduota viešųjų pirkimų direktyva 2004/18/EB dėl viešųjų darbų, viešojo tiekimo ir viešųjų paslaugų sutarčių sudarymo tvarkos koordinavimo ir 2004/17/EB direktyva dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų tvarkos derinimo Didžiojoje Britanijoje (Anglijoje ir Velse) buvo įgyvendintos Viešųjų paslaugų sutarčių reglamentu 2006 (SI 2006 Nr.5) ir Komunalinių paslaugų reglamentu 2006 (SI 2006 Nr.6).

Viešojo administravimo institucijos Didžiojoje Britanijoje įgyvendinančios elektroninių viešųjų pirkimų sistemas turi užtikrinti, kad bet kokios naujos procedūros atitiks tuos pačius teisinius ir politinius įsipareigojimus, numatančius viešųjų pirkimų reguliavimą. „Ypatingai elektroniniai viešieji pirkimai turi būti suderinami su Europos Komisijos nurodymais ir Jungtinės Karalystės vyriausybės numatyta pinigų vertės politika.“²⁴

2000 metais Škotijos finansų ministras įsteigė Viešųjų pirkimų priežiūros tarnybą, kurioje savo interesus atstovavo centrinės ir vietinės institucijos, Škotijos sveikatos apsaugos

²² OGC – Office of Government Commerce.

²³ Justin Harrington. The National Audit Office's review of the OGC's initiatives in respect of IT procurements. Computer Law & Security Report. 2005, Nr.3

²⁴ John Oughton. eProcurement in action. A guide to e-procurement for the public sector.2005.P.22// <http://www.ogc.gov.uk/documents/cp0025.pdf> P.44; prisijungimo laikas: 2006-10-22.

tarnyba ir privatus sektorius. Ši komisija, peržiūrėjusi viešųjų pirkimų rezultatus pripažino, jog išlaidų sumažėja įgyvendinant elektroninius viešuosius pirkimus ir buvo pasiūlyta strategija, kuri apimtų visą Škotijos viešąjį sektorių. Metų pabaigoje ši strategija buvo patvirtinta, įsteigta ir pavadinta Nacionaline Škotijos elektroninių viešųjų pirkimų programa²⁵. Galima teigti, kad šios naujos elektroninių viešųjų pirkimų strategijos priėmimui reikšmės turėjo ir tai, jog 2000 metais Škotijos viešųjų pirkimų direktorato preliminarioje apžvalgoje buvo įvertinta, jog „joks egzistuojantis modelis nebuvo pakankamai tinkamas naudojimui Škotijoje.“²⁶

Škotijoje naujasis teisinis reguliavimas išskirtinis tuo, kad buvo priimtos atskiros teisės normos, reglamentuojančios viešuosius pirkimus. 2004/18/EB ir 2004/17/EB direktyvų įgyvendinimui buvo priimtas Viešųjų paslaugų sutarčių (Škotijos) 2006 reglamentas (SSI 2006 Nr.1) ir komunalinių paslaugų sutarčių (Škotijos) 2006 reglamentas (SSI 2006 Nr.2). Šis žingsnis buvo plačiai kritikuotas, kadangi buvo manoma, jog „tai apsunkins beveik besidubliuojančių režimų laikymąsi ir sukels teisingumo problemas dėl besienio režimo vykdant viešuosius pirkimus“.²⁷

Apskritai 2006 metų teisės aktai, perkeliantys 2004 metų naujasias ES direktyvas kardinalių pakeitimų jau egzistavusioje Škotijos teisės aktų bazėje nelėmė, tačiau keletą patobulinimų sukūrė. Naujosios teisės normos leidžia elektroninių priemonių naudojimą viešuosiuose pirkimuose. „Pastaraisiais metais daug viešuosiuose pirkimuose dalyvavusių institucijų ir komunalines paslaugas teikiančių įmonių dalyvavo tam tikros formos elektroniniuose viešuosiuose pirkimuose, vis dėlto kildavo tam tikrų abejonių, ar tai buvo suderinama su tuo metu galiojusiomis teisės normomis.“²⁸ Nors Škotijos elektroninių viešųjų pirkimų programoje galima išvelgti daug teigiamų naujovių, tačiau norintys dalyvauti gali susidurti su suderinamumo problema, o būtent šio aspekto tinkamas įgyvendinimas visos Europos Sąjungos mastu yra itin akcentuojamas 2004/18/EB ir 2004/17/EB viešųjų pirkimų direktyvose. Viena iš pirmųjų elektroninių viešųjų pirkimų programų numato išimtinę Škotijos elektroninių viešųjų pirkimų programos naudojimo privalomumą vykdant elektroninius viešuosius pirkimus su kuria nors iš Škotijos viešųjų institucijų. Taip pat faktas, jog Škotijoje nuspręsta nenaudoti elektroninio parašo, gali sudaryti sunkumų siekiant atsisakyti viešųjų

---

²⁵ The national eProcurement Scotl@nd programme.

²⁶Case Studies on E-procurement Implementations.2005.P.38// <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/APCITY/UNPAN023003.pdf>; prisijungimo laikas: 2006.11.20.

²⁷ Kelly Harris. Scotland's New Procurement Regulations. 2006.// <http://www.shepwedd.co.uk/knowledge/published-articles/article/36/scotland-s-new-procurement-regulations>; prisijungimo laikas: 2006-11-16.

²⁸Scotland's New Procurement Regulations. 2006// http://www.hg.org/articles/article_1236.html; prisijungimo laikas: 2006.10.19.

pirkimų materialios formos, pereiti iš „popierinės“ į elektroninę, daug pažangesnę ir finansiškai naudingesnę sistemą.

2.2. Elektroninių viešųjų pirkimų teisinis reguliavimas ir jo raidos ypatumai Ispanijoje.

Pradedant kalbėti apie Ispanijos Karalystėje esantį elektroninių viešųjų pirkimų teisinį reguliavimą, svarbu pasakyti, jog 1978 metų Ispanijos konstitucijos nuostatos sukuria labai platų administracinių funkcijų pasidalijimo spektrą tarp valstybinių ir autonominių valdymo institucijų, dėl ko „Ispanija tapo viena iš labiausiai decentralizuotų valstybių Europoje“.²⁹

Nors ir viešųjų pirkimų reguliavimas harmonizuojamas nacionaliniu lygiu, jų įgyvendinimas yra vykdomas decentralizuotai skirtinguose lygmenyse. Šiuo metu su viešųjų pirkimų įgyvendinimu susijusios šios institucijos:

- ✓ Bendroji valstybės administracija: už viešuosius pirkimus atsakingi ministrai ir valstybės sekretoriai. Viešųjų pirkimų tarnyba kiekvienoje ministerijoje yra priklausoma nuo ministro pavaduotojo. Taip pat nacionaliniu lygiu svarbus vaidmuo tenka Viešųjų pirkimų patariamajai tarybai prie Finansų ministerijos.
- ✓ Autonominių bendruomenių administracijos;
- ✓ Vietinių institucijų administracijos;
- ✓ Autonominės organizacijos ir kiti viešieji subjektai, susiję su prieš tai minėtomis viešosiomis administracijomis, atitinkančiomis šiuos kriterijus:
  - a) buvo sukurtos tam, kad įgyvendintų bendrojo intereso poreikius ir neturinčios industrinio ar komercinio tikslo;
  - b) jų veiklą finansuoja viešosios administracijos ar kiti viešieji subjektai.

Viešojo administravimo ir bendro administracinio proceso įstatymas Nr. 1992/30 Ispanijos Karalystėje buvo priimtas tokiu laikotarpiu, kuomet informacinės ir komunikacinės technologijos buvo bepradedančios savo spartų progresą ir tai paskatino būtinybę įterpti šias naujas priemones į administracinę veiklą, skatinant viešąsias įstaigas organizuoti elektroninių, informacinių, telematinių priemonių naudojimą savo funkcijų vykdyme. Minėtas 1992 m. lapkričio 26d. įstatymo 45 str.3d. numatė, kad „procedūrų, kurios buvo vykdomos ar baigiamos

---

²⁹ Chapter 5 - Introduction Country Overview - Short Characterization of Countries.16.Country: Spain.P.1 http://cordis.europa.eu/innovation-policy/studies/studies/16_spain.pdf; prisijungimo laikas: 2006-10-07.

elektroninių priemonių pagalba, identifikaciją ir kompetencijos patikrinimą garantuodavo vykdančios institucijos.³⁰

Vėlesni Ispanijos Karalystės karaliaus dekretai (1996m. vasario 16d. karaliaus dekretas dėl techninių, elektroninių, informacinių priemonių naudojimo valstybės administravime ir 1999 m. gegužės 7d. karaliaus dekretas dėl dokumentų pristatymo, registro įstaigų režimo) paskatino reguliavimo, susijusio su elektroninių priemonių naudojimu viešajame sektoriuje, tobulinimą. Deja, 48/1998 įstatyme, kuriame buvo perkeltos 93/38/EEB direktyvos dėl subjektų, vykdančių savo veiklą vandens, energetikos, transporto ir telekomunikacijų sektoriuose, vykdomų pirkimų tvarkos derinimo nuostatos, randamos tik užuominos apie elektroninių priemonių naudojimą skelbimui apie pirkimus, paraiškas dalyvauti ir kvietimus pateikti paraiškas. Valstybinė viešųjų pirkimų komisija 2000 metais pateikė išvadas, jog „tuo metu galiojusi Viešųjų pirkimų įstatymo redakcija nesuteikė sąlygų veikti viešiesiems pirkimams naudojant internetą.“³¹ Tik reglamente dėl viešųjų pirkimų sutarčių įstatymo Nr. 1098/2001 galima rasti užuominų, leidžiančių naudoti elektronines priemones viešuosiuose pirkimuose. Pavyzdžiui, minėto reglamento 80 str. 4 d. straipsnis numato galimybę elektroniniu paštu išsiųsti būtiną dokumentaciją dalyvavimui viešuosiuose pirkimuose, jei atitinka numatytus rekvizitus. Vis dėlto palyginus 2001 metų duomenis su 2000 metų duomenimis paaiškėjo, kad „Ispanija buvo viena iš tų valstybių, kurioje viešai skelbiamų viešųjų konkursų nepadaugėjo“.³²

Akivaizdesnis žingsnis apibendrinant įstatyminę bazę po 1992m. įstatymo buvo žengtas išleidus karaliaus dekretą Nr. 209/2003 dėl registrų ir telematinio informavimo, naudojant telematines priemones piliečių pažymėjimų pakeitimui, taip pat normų, kurios, drauge su prieš tai buvusiomis teisės normomis, formuoja pagrindinę teisinę bazę dėl elektroninių priemonių naudojimo administracinėje veikloje. Vis dėlto nė vienas iš minėtų teisės aktų tiesiogiai nereglementavo elektroninių viešųjų pirkimų.

„Europos Sąjungos teisės reformos buvo inkorporuojamos į Ispanijos teisės aktus ir galutiniu tikslu laikoma sukurti sistemas, įtvirtinančias vieningą viešųjų pirkimų rinką, įveikti ekonominį neefektyvumą ir tikro konkurencingumo praradimą, atsirandantį dėl nacionalinių rinkų nelaisvumo ir susiskaldymo.“³³

---

³⁰ Ley 30/1992, de 26 de noviembre de Régimen Jurídico de las Administraciones Públicas y del Procedimiento Administrativo Común. // http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/l30-1992.html; prisijungimo data: 2006-11-16.

³¹ José María Gimeno Feliú. La utilización de las nuevas tecnologías en la contratación pública. 2004. P.16. <http://www.dteconz.unizar.es/DT2004-03.pdf>. prisijungimo data: 2006-10-22.

³² SMEs' access to public procurement contracts EIM Business and Policy Research. 2004.P.21// <http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-studies/documents/public-procurement-summary.pdf>; prisijungimo data: 2006-10-19.

³³ Informe y conclusiones de la Comisión de Expertos para el estudio y diagnóstico de la situación de la contratación pública.2005.P.40//

2005 m. balandžio 29d. Ispanijos Karalystės ekonomikos ir finansų ministerijos ministro įsakyme Nr.1307/2005, dėl elektroninių priemonių panaudojimo viešuosiuose pirkimuose reguliavimo galima išvelgti keletą lemiamų veiksnių, paskatinusių jo priėmimą. Visų pirma, juo siektina detalizuoti karališkuoju dekretu Nr.1098/2001 patvirtintus Reglamento „Dėl viešojo administravimo sutarčių“ pakeitimus dėl elektroninių priemonių naudojimo viešuosiuose pirkimuose.

Kita svarbi 2005 m. įsakymo Nr.1307/2005 priėmimo priežastis – 2004/18/EK direktyvos „Dėl viešųjų darbų, viešojo teikimo ir viešųjų paslaugų sutarčių sudarymo tvarkos koordinavimo“ gairių įtvirtinimas. Kaip teigiama įsakymo įvadinėje dalyje, viešieji pirkimai yra sritis, kurioje tinkamas elektroninių priemonių taikymas gali turėti daug privalumų valdžios institucijoms ir verslininkams, kurie pasižymi laiko ir išlaidų sutaupymu ir kompetencijos, skaidrumo ir kontrolės užtikrinimu.

2006 metų liepos 7d. Ministrų Tarybos Parlamentui pateiktame įstatymo dėl „Viešojo sektoriaus sutarčių sudarymo“ projekte numatytas pagrindinis tikslas – perkelti ES 2004/18/EB direktyvos dėl viešųjų darbų, viešojo teikimo ir viešųjų paslaugų sutarčių sudarymo tvarkos koordinavimo nuostatas, prisidėti prie strategijos, skatinančios naikinti kliūtis įėjimui į viešųjų pirkimų rinką ir didinti konkurencijos mastus. Įstatymo projekte akcentuojami ES naujosiose direktyvose turintys didelę reikšmę lygiateisiškumo, nediskriminacijos, proporcingumo ir skaidrumo principai, neatsiejamai susiję su sėkmingu elektroninių viešųjų pirkimų įgyvendinimu. „Viešojo sektoriaus sutarčių sudarymo“ projekte reglamentuojamos naujovės, kurios sumažina kliūtis įėjimui į rinką ir skatina procedūrų viešuosiuose pirkimuose lankstumą:

- ✓ Nemokamas informacijos skelbimas elektroninėje erdvėje;
- ✓ Priėmimas prie dokumentacijos, projektų elektroniniu būdu;
- ✓ Galimybės elektroniniams viešiesiems pirkimams;
- ✓ Naujas reguliavimas dėl subrangos sutarčių palengvinant priėjimą į viešųjų pirkimų rinką mažoms ir vidutinėms įmonėms;
- ✓ Elektroniniai aukcionai;
- ✓ Dinaminės pirkimų sistemos.

Šis 2006m. įstatymo projektas sukuria teisinius pagrindus elektroniniams viešiesiems pirkimams, įtvirtina normas dėl komunikacijos priemonių ir pabrėžia ekvivalentiškumą tarp rašytinių ir elektroninių dokumentų, interneto naudojimo viešojo pirkėjo informacijos skelbimui, turinčiam teisinę galią ir pasekmėmis pasibaigus terminams.

2006 m. rugsėjo 15d. Ispanijos Karalystės Ministrų Taryba patvirtino įstatymo „Dėl viešųjų pirkimų procedūrų vandens, energijos, transporto ir pašto sektoriuose“ projekto perdavimą Parlamentui. Projekte į Ispanijos teisinę bazę inkorporuojamos Europos Tarybos ir Parlamento 2004/17/EB direktyvos dėl įmonių, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, pirkimų procedūrų koordinavimo normos, reguliuojančios minėtų sektorių viešuosius pirkimus tarp viešų ir privačių subjektų. Viena iš pagrindinių naujovių, įtvirtintų įstatymo projekte - naujų technologijų panaudojimo galimybės viešuosiuose pirkimuose, akcentuojant būtent elektronines priemones ir komunikacines priemones, naudojamas sutarčių skyrimo procedūroms. Minėto įstatymo projekto 73 straipsnis numato, jog naudojama įranga bendravimui, naudojant elektronines priemones, turi būti nediskriminacinio pobūdžio, lengvai įgyjama ir suderinama su bendro naudojimo informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis. Kaip nurodoma apie minėtą projektą dėl viešųjų pirkimų procedūrų Ispanijos Ekonomikos ir finansų ministerijos spaudos atstovo pranešime³⁴, „minėtos technologijos leidžia padidinti konkurencijos mastus ir padidinti viešųjų pirkimų efektyvumą viešajame sektoriuje pasinaudojant galimybe, jog viešieji pirkėjai naudojami pirkimų portalais, dinaminėmis pirkimų sistemomis ir/ar elektroniniais aukcionais“.

Kaip jau buvo minėta, viešųjų pirkimų įgyvendinimui Ispanijoje būdinga decentralizacija, taigi natūralu, kad kiekviename regione galima išvelgti didesnę ar mažesnę pažangą reguliuojant ir įgyvendinant elektroninius viešuosius pirkimus.³⁵

Didelė pažanga stebima elektroninių viešųjų pirkimų įgyvendinime ir teisiniame reguliavime oficialioje Ispanijos autonomijoje - **Baskų šalyje**. Elektroninių viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo pradžia baskų krašte – projektas „Viešieji pirkimai“, remiantis „Baskų krašto planu dėl informacinės bendrovės“ ir veikiant veiksnių planui „Administracija tinkle“. Projektu buvo siekiama „įgyvendinti Vyriausybės tiekimo procedūras ir palengvinti prieigą prie viešųjų pirkimų dokumentų“ ir jis buvo orientuotas į tris sritis: Viešųjų pirkimų portalą, telematinį viešųjų pirkimų dokumentų procedūrų vykdymą, įmonių klasifikaciją ir sutarties dalyvių klasifikaciją.³⁶ Vėliau įgyta patirtis, nauji poreikiai ir galimybės įtakojo naują, daug ambicingesnę programą – „Baskų vyriausybės elektroninių viešųjų pirkimų integralią sistemą“.

---

³⁴ Contratación en los sectores del agua, energía, transportes y servicios postales. Gabinete de Prensa. Ministerio de Economía y Hacienda. 2006// <http://www.la-moncloa.es/ConsejodeMinistros/Referencias/2006/refc20060915.htm>; prisijungimo data: 2006-10-07.

³⁵ Chapter 5 - Introduction Country Overview - Short Characterization of Countries.16.Country: Spain.P.3// http://cordis.europa.eu/innovation-policy/studies/studies/16_spain.pdf; prisijungimo data: 2006-10-07.

³⁶ Jaime Domínguez Macaya. eContratacion: sistema integral de contratación electrónica del Gobierno Vasco.2004.P.3.// http://www.csi.map.es/csi/tecniomap/tecniomap_2004/comunicaciones/tema_03/3_021.pdf; prisijungimo data: 2006-11-16.

Daugiau nei po trijų metų darbų, 2004 metų balandžio 7d. ekonominiams reikalams deleguota Baskų vyriausybės komisija ratifikavo šį elektroninių viešųjų pirkimų projektą.

Jaime Domínguez Macaya, atstovaujantis Baskų krašto Finansų ir viešojo administravimo ministerijos kuruojamą viešųjų pirkimų sritį, išskiria tokius esminius naujojo projekto bruožus:

- ✓ Globalus. Apima ir kompiuterizuoja visas tarpusavyje susijusias viešųjų pirkimų sritis, tiek vietiniu, tiek užsienio aspektu, turint tikslą pristatyti informaciją vienoje sistemoje vieną kartą;
- ✓ Modulinis. Kiekviena veikimo aplinka, nors ir susijusi su kitomis, yra nepriklausoma tuo atžvilgiu, jog kurios nors iš jų pakeitimas neįpareigoja pakeisti visos sistemos globaliu mastu, o tik pakeitimą jos pačios taikymo ir sąsajų santykiuose su kitais aspektu;
- ✓ Progresyvus. Buvo inkorporuojamas į sistemą be skubotumo, bet ir be pertraukų, kiekvieną kartą įtraukiant vis daugiau dalyvių, pradedant Viešųjų pirkimų centrinė komisija, skirtingos vyriausybės ministerijos, jų atskiros institucijos, taip pat tam tikrų žemių administracijos. Savo pranešime minėtas autorius³⁷ pažymi, kad tik Baskų šalies vyriausybėje, kurioje dirba daugybė darbuotojų ir administracijos veiklos apimtys susijusios su 100 viešųjų pirkimų komitetų, 150 viešųjų pirkimų institucijų ir nesuskaičiuojama daugybe valdymo institucijų, visos jos dalyvauja viešuosiuose pirkimuose ir dalyvauja tos pačios procedūros pagrindu.
- ✓ Projekto paslaugos aiškios ir atviros piliečiams. Neapsiribojama vien vietinių procedūrų mastu, bet ir atveriami elektroniniai viešieji pirkimai užsieniui, suteikiamos galimybės dalyvauti viešuosiuose pirkimuose naudojantis specialiu tam skirtu portalu³⁸, integruotu bendrame Baskų vyriausybės portale³⁹.
- ✓ Akivaizdžiai skaitmeninis. Inkorporuojamas laisvas skaitmeninis registras įeinant ir išeinant, elektroninis informavimas ir pripažintas elektroninis parašas tiek ir vietiniu, tiek ir užsienio lygmeniu. Kompiuterizuota sistema pakeičia „popierinę“ sistemą, atsisakoma paralelios sistemos, kadangi galiojančiu laikytinas skaitmeniniu būdu dokumente pasirašytas parašas, o

---

³⁷ Jaime Domínguez Macaya .eContratacion: sistema integral de contratación electrónica del Gobierno Vasco.2004.P.7.// http://www.csi.map.es/csi/tecniomap/tecniomap_2004/comunicaciones/tema_03/3_021.pdf; prisijungimo data: 2006-11-16.

³⁸ www.contratacion.info

³⁹ www.euskadi.net

ne parašas, pasirašytas išspausdintoje paraiškoje ir informacijos pateikimas laikytinas galiojančiu, tuomet kai atliktas elektroniniu būdu, o ne laišku.

- ✓ Novatoriškas ir ambicingas. Žinant, jog tai viešieji pirkimai ir jie yra labai įprasta procedūra administracijose, nėra tokio globalaus projekto precedentų šioje srityje.
- ✓ Įvertintas ir pripažintas projektas. Buvo apdovanotas premija „ETI EUSKADI 2003“⁴⁰ kaip geriausiam instituciniam projektui, taip pat buvo pozityviai įvertintas Europos Sąjungos „IDA“ projekte⁴¹. Šis projektas buvo vertinamas drauge su kitomis septyniomis skirtingų administracijų iniciatyvomis, tikriausiai labiausiai pastebimų elektroninių viešųjų pirkimų srityje Europoje, tokių kaip Italijos Ekonomikos ir finansų ministerijos CONSEP projektas, minėtas Jungtinės Karalystės OGC⁴² projektas ir Prancūzijos vyriausybės projektas MINDEF.

Vis dėlto skirtingų viešųjų pirkimų komitetų ir institucijų, dalyvaujančių vyriausybės viešųjų pirkimų struktūroje, įvairovė ir dideli tipologiniai skirtumai tarp skirtingų priemonių taikymų, sudarančių elektroninių viešųjų pirkimų projektą „Baskų vyriausybės elektroninių viešųjų pirkimų integrali sistema“, įpareigoja, kad būtų taikomas skirtingas įgyvendinimo ritmas.

Nors **Katalonijoje** nebuvo pateiktas toks strategiškai stiprus ir vėliau taip teigiamai įvertintas projektas kaip Baskų krašte, vis dėlto verta aptarti keletą aspektų, susijusių su elektroninių viešųjų pirkimų teisiniu reguliavimu šiame Ispanijos administraciniame vienetė. 2004 metų sausio 21 dienos Katalonijos ekonomikos ir finansų departamento dekreto Nr.96/2004 dėl elektroninių priemonių, informatikos ir telematinių priemonių viešuosiuose pirkimuose Katalonijos autonomijoje 3 straipsnis numato, jog viešieji pirkėjai turi taikyti būtinas priemones, kad visuose viešųjų pirkimų etapuose atliktos procedūros naudojant elektronines, informatikos ir telematines priemones būtų juridiskai galiojančios. „Ypatingai viešieji pirkėjai turėtų garantuoti teisinę galią komunikacijoms, skelbimams ir informacijos mainams vykdomiems elektroniniu, kompiuteriniu ar telematiniu būdu.“⁴³

Apskritai, vertinant šį Katalonijos dekretą, galima teigti, jog jame pateikta elektroninių viešųjų pirkimų koncepcija pasižymi ne tik detalizuotu ir tuo pačiu metu sklandžiu elektroninių

⁴⁰ Baskų šalies Informacinių technologijų varžybos.

⁴¹ Keitimosi duomenis tarp administratorių projektas.

⁴² Didžiosios Britanijos komercijos įstaiga.

⁴³ Decreto 96/2004 de enero por el que se regula la utilización de los medios electrónicos, informáticos y telemáticos en la contratación de la Administración de la Generalidad. Departamento de Economía y Finanzas. Diari oficial de la Generalitat de Catalunya. No.4055-23.1.2004.

priemonių naudojimo reguliavimu vietiniu lygiu, bet ir neužmiršamas svarbus Europos Sąjungos teisės normų įgyvendinimas. Dekreto preambulėje kalbama apie visų Katalonijos administracijos institucijų pareigą vykdyti elektroninius viešuosius pirkimus remiantis galiojančia naująja „Katalonijos atvirąja administracija“ taip pat integruoti Europos Sąjungos normas, numatančias būtinybę inkorporuoti naujas technologijas į viešuosius pirkimus, kaip priemonę vieningos rinkos skatinimui ir pagerinti priėjimą prie viešųjų pirkimų visoms verslo sritims, ypač mažoms ir vidutinėms įmonėms. Šiuo dekretu siekiama padėti naujos elektroninių viešųjų pirkimų epochos pažangai, kuriai būtų būdinga pusiausvyra tarp formalių teisinių rekvizitų ir efektyvumo, susijusio su teisiniu saugumu, lygiateisiškumu ir įmonių konkurencija, taip pat atsižvelgti į efektyvų techninį pasirinkimą ir teisingą sutarties vykdymą. Visi minėti aspektai neatsiejami nuo duomenų apsaugos principų ir transakcijų saugumo.

2.3. Elektroninių viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo raida ir ypatumai Lietuvoje.

Elektroninių viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo apžvalgą Lietuvoje vertėtų pradėti nuo viešųjų pirkimų monitoringo informacinės sistemos kūrimo 2001 metais. Šioje sistemoje buvo realizuota eilė priemonių, kurios leidžia įvesti, kaupti ir apdoroti informaciją apie viešuosius pirkimus, taip pat kontrolės ir prevencijos siekiams įgyvendinti. Kitas svarbus žingsnis, žengtas link viešųjų elektroninių pirkimų diegimo elektroninėje erdvėje – 2004 m. Viešųjų pirkimų tarnybos atliktas paslaugos „Sukurti Centrinį viešųjų pirkimų portalą“ pirkimas. Galima teigti, jog į šį įsigijimą buvo pažiūrėta tikrai atsakingai, nes dar 2003 metais buvo atlikta išsami Viešųjų pirkimų perkėlimo į elektroninę terpę studija. „Minėto portalo įdiegimas suteikia šias galimybes:

- ✓ diegti pažangias informacines ir telekomunikacines technologijas viešajame sektoriuje;
- ✓ gerinti informacijos tiekimą skirtingoms Lietuvos Respublikos ir ES struktūroms;
- ✓ didinti viešųjų pirkimų informacijos prieinamumą visuomenei;
- ✓ skatinti elektroninės komercijos naudojimą šalies ūkyje;
- ✓ spartinti viešųjų pirkimų procesus;
- ✓ mažinti viešųjų pirkimų organizavimo išlaidas automatizuojant pirkimų procesus;
- ✓ efektyviau naudoti žmogiškuosius išteklius mažinant jų poreikį dėl didesnio pirkimų proceso automatizavimo;
- ✓ tobulinti pirkimo procesą į jį įtraukiant tiekėjus ir vartotojus;
- ✓ skatinti konkurenciją tarp tiekėjų;
- ✓ gerinti viešųjų pirkimų apskaitą ir sudaryti patogesnes galimybes auditui atlikti;

- ✓ geriau kontroliuoti viešųjų pirkimų išlaidas.⁴⁴

Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje yra numatyta „peržiūrėti viešųjų pirkimų tvarką, padidinti viešumą ir informacijos prieinamumą; sukurti centralizuotą elektroninę viešųjų pirkimų sistemą“⁴⁵ ir tuo tikslu įgyvendinti numatytus darbus remiantis numatytais etapais ir terminais (žr. lentelę Nr.2).

2 lentelė. Elektroninių viešųjų pirkimų įgyvendinimo Lietuvoje etapai, darbai ir jų atlikimo terminai.⁴⁶

Etapai ir darbai	Atlikimo terminas
I etapas – Centrinės viešųjų pirkimų sistemos kūrimas	
Viešųjų pirkimų skelbimų internete įgyvendinimas	2003m.
Informacijos apie vykdomus pirkimus priėmimo elektroninėmis priemonėmis įgyvendinimas	2003m.
Portalo tvarkytojo steigimas arba išrinkimas	2004m.II ketvirtis
Pirkimų dokumentų publikavimo portale įgyvendinimas	2004 m. III ketvirtis
II etapas – Konkursų vykdymo sistemos pirkimų portale sukūrimas	
Uždaros viešųjų raktų infrastruktūros (el. parašo) kūrimas	2005 m. I ketvirtis
Dinaminių pirkimų sistemų įteisinimas	2005m. III ketvirtis
Pirkimų portalo su pasiūlymų priėmimo galimybe kūrimas	2005m. IV ketvirtis
III etapas- Atvirosios viešųjų raktų infrastruktūros (el. parašo) įgyvendinimas viešųjų pirkimų sistemoje	
Atvirosios viešojo rakto infrastruktūros įkūrimas	2005m. IV ketvirtis
Pirkimų sistemos prijungimas prie atviros viešojo rakto infrastruktūros	2006m. II ketvirtis
IV etapas – Preliminariųjų sutarčių ir centralizuotų pirkimų įgyvendinimas	
Preliminariųjų sutarčių įteisinimas	2005 m. III ketvirtis
Elektroninių katalogų priemonių įgyvendinimas	2005 m. IV ketvirtis
Pirkimų agentūros įteisinimas	2007 m. II ketvirtis
Pirkimų agentūros steigimas	2007 m. IV ketvirtis

⁴⁴ Palubinskas V. Reali perspektyva – viešieji elektroniniai pirkimai// Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės informacinis biuletėnis.2006, Nr.2 (19).P.2.// <http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2IB2006.pdf>; prisijungimo data: 2006-11-16.

⁴⁵ Palubinskas V. Elektroniniai viešieji pirkimai// Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės informacinis biuletėnis. 2004, Nr.2 (11) // <http://www.vpt.lt/admin/uploaded/Biuletėnisx2x11.pdf>; prisijungimo data: 2006-11-16.

⁴⁶Ten pat.P.4.

Pirkimų agentūros elektroninių priemonių sukūrimas	2007 m. IV ketvirtis
Pirmųjų preliminariųjų sutarčių sudarymas	2008 m. II ketvirtis
V etapas – Elektroninių reversinių aukcionų įgyvendinimas	
Elektroninių reversinių aukcionų vykdymo priemonių kūrimas	2009 m. III ketvirtis

2005 metais buvo pradėtas „Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos plėtros projektas“, suteikiantis galimybę perkančioms organizacijoms viešuosius pirkimus organizuoti elektroninėje erdvėje, o tiekėjams dalyvauti tokiuose pirkimuose. Šiuo projektu siekiama realizuoti visus elektroninių viešųjų pirkimų etapus, atspindinčius ir 2004 metų Europos Sąjungos direktyvose dėl viešųjų pirkimų:

- 1.viešojo pirkimo skelbimo publikavimas;
- 2.tiekėjų pasiūlymų priėmimas;
- 3.tiekėjų pasiūlymų įvertinimas;
- 4.laimėjusio pasiūlymo nustatymas;
- 5.ataskaitos Viešųjų pirkimų tarnybai pateikimas.

Taip pat įgyvendinant Centrinę viešųjų pirkimų informacinę sistemą Lietuvoje, suteikiama galimybė įgyvendinti visus galimus viešųjų pirkimų būdus ir procedūras, tokias kaip atviras konkursas, ribotas konkursas, konkurencinis dialogas, derybos, preliminarioji sutartis, dinaminė pirkimo sistema, elektroninis aukcionas, projekto konkursas, kvalifikacinė sistema ir supaprastinti rinkimai. “Tokių pirkimų organizavimas suteiks daugialypę naudą: viešųjų pirkimų organizacinių ir administravimo išlaidų sumažinimą, pirkimų skaidrumo padidinimą, jų viešumą, didesnę viešųjų pirkimų prieinamumą, ir tuo pačiu - konkurencijos tiekėjų tarpe padidėjimą.”⁴⁷

Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo projekto aiškinamajame rašte iškeliami tokie tikslai kaip: Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų teisės suderinimas su ES teisės reikalavimais, konkurencijos skatinimas ir rinkos plėtra, lygiateisiškumo, nediskriminavimo ir skaidrumo principų garantavimas užtikrinant racionalų lėšų, skirtų viešiesiems pirkimams naudojimą. Nors tiksluose neatspindi tiesiogiai elektroninių viešųjų pirkimų įgyvendinimo klausimas, vis dėlto jame buvo nustatyti privalomi reikalavimai elektroniniams prietaisams, skirtiems paraiškoms ir pasiūlymams perduoti ir priimti. Minėtame projekte nurodoma, jog „viešųjų pirkimų procedūros ir taisyklės reikalauja aukštesnio saugumo ir konfidencialumo

⁴⁷ Pumputis A. Naujos galimybės// Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės informacinis biuletenis.2006,Nr.2(19).P.8.// <http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2IB2006.pdf>; prisijungimo data: 2006-11-16.

laipsnio, dėl to įranga, skirta elektroniniams pasiūlymams, paraiškoms dalyvauti pirkime, planams ir projektams priimti, turėtų atitikti specialius papildomus reikalavimus.“⁴⁸

2006 m. sausio 31 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo įstatymas Nr.X-471, į kurį buvo perkeltos ES viešųjų pirkimų direktyvų naujos nuostatos, kuriomis įteisinama galimybė tiekėjams ir perkančiajai organizacijai bendrauti elektroninėmis priemonėmis, skelbti informaciją apie pirkimus internete. Taip pat nustatyta galimybė pasiūlymus teikti ir sutartis sudaryti elektroninėmis priemonėmis, tačiau tam, kad tokios nuostatos būtų realiai įgyvendinamos dar būtina sukurti ir išplėtoti elektroninio parašo infrastruktūrą ir įdiegti elektroniniu būdu perduodamų pasiūlymų slaptumo užtikrinimo priemones. Taip pat numatyta, jog tiek klasikinio sektoriaus, tiek komunalinio sektoriaus perkančios organizacijos gali taikyti naujas pirkimo procedūras: dinaminę pirkimų sistemą ir elektroninius aukcionus.

2006 metų rugsėjo 5d. Supaprastintų viešųjų pirkimų, atliekamų taikant įprastą komercinę praktiką, taisyklių rengimo rekomendacijose, patvirtintose Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus įsakymu, akivaizdus progresas ir siekis tinkamai įgyvendinti elektroninių viešųjų pirkimų teisinį reglamentavimą ir pačių sistemų diegimą. Šiose rekomendacijose, kalbant apie tiekėjų apklausą, nurodoma, jog „galima pasinaudoti viešai tiekėjų pateikta informacija (pvz., reklama internete ir kt.) apie siūlomas prekes, paslaugas, darbus. Toks informacijos gavimas prilyginamas žodinei tiekėjų apklausai. Sprendimą dėl apklausos formos priima pirkimų organizatorius arba komisija.“

Minėtose 2006 m. rekomendacijose pagirtina tai, jog pateikiamas svarbus patvirtinimas apie elektroninių viešųjų pirkimų procedūrų teisinį lygiavertiškumą „popierinėms procedūroms“: pirkimų organizatorius arba komisija, atlikdami pirkimus, taikant įprastą komercinę praktiką, gali naudotis Centrinio viešųjų pirkimų portalu (internetu adresas: www.cvpp.lt). „Pirkimas, atliktas naudojantis Centrinio viešųjų pirkimų portalu, prilyginamas pirkimui, kurio metu tiekėjų apklausa atliekama raštu“⁴⁹.

Kita vertus, labai gaila, jog net ir po 2006 m. sausio 31 d. Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo įstatyme įgyvendinus direktyvų nuostatas, šiose rekomendacijose, kalbant apie pirkimų atlikimą, tiekėjų siūlymų tikrinimą ir vertinimą, pirkimų sutartis, pirkimų dokumentus neužsimenama apie elektroninių priemonių naudojimą.

---

⁴⁸Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo projekto (XP-733) aiškinamasis raštas.http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=260888&p_query=&p_tr2=; prisijungimo data:2006-11-16.

⁴⁹ Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus įsakymas „Dėl Supaprastintų viešųjų pirkimų, atliekamų taikant įprastą komercinę praktiką, taisyklių rengimo rekomendacijų patvirtinimo“. 2006 metų rugsėjo 5d. Nr.1S-45.// <http://www.vpt.lt/index.php?lan=LT&pid=1138611167&cid=1158559774&notitle=1>; prisijungimo laikas: 2006-11-16.

2.4.Saugumo priemonių užtikrinimo ir taikymo, vykdant elektroninius viešuosius pirkimus, teisinis reguliavimas.

Siekiant užtikrinti elektroninių viešųjų pirkimų sėkmingą veikimą labai svarbus saugumo užtikrinimas elektroninėms transakcijoms ir komunikacijoms. Vykdamas viešuosius pirkimus „online“ režimu, įkūrėjai turėtų apsvarstyti įvairius aspektus:

- ✓ Saugus perdavimas;
- ✓ Saugus duomenų saugojimas;
- ✓ Integralumas;
- ✓ Konfidencialumas;
- ✓ Vartotojų autorizacija;
- ✓ Vartotojo identifikavimas;
- ✓ Priėjimo kontrolė.

Valdžios įstaigos ir įkūrėjai dažnai vadovavosi skirtingais kriterijais, priklausomai nuo jų nuostatų dėl saugumo rizikų ir išsipareigojimų, priklausančių nuo nacionalinės įstatyminės bazės. Kai kurios šiuo metu egzistuojančios sistemos reikalauja pagrindinės vartotojo autorizacijos, naudojant skiriamuosius duomenis (pvz. vartotojo vardą ir slaptažodį), kai tuo metu kitos sistemos pasirinko sudėtingesnę autorizaciją, naudojant elektroninius parašus.

2004/18/EB direktyvos 42(3) ir 2004/17/EB direktyvos 48(3) straipsniai numato reikalavimus komunikacijos priemonėms komunikavimo metu, informacijos apsaugai ir saugojimui. Šios sąlygos turi garantuoti duomenų vientisumą ir užklausų ar paraiškų konfidencialumą ir garantuoti, kad jos yra laikomos saugiai iki yra nustatytas galutinis terminas jų atidarymui.

Vienas pagrindinių trikdžių teikiant pasiūlymus besieniu režimu kyla dėl saugumo elementų, ypač dėl elektroninio parašo. Naujosios viešųjų pirkimų direktyvos nenurodo, kokio tipo elektroniniai parašai turėtų būti naudojami konkurse. Pasirinkimas yra paliktas valstybėms narėms, kurios taiko nacionalinius įstatymus, įgyvendinančius elektroninio parašo direktyvą 1999/93/EB. Kadangi teisinė koncepcija visose valstybėse narėse nėra vienoda, elektroninio parašo panaudojimo aiškumas elektroniniuose viešuosiuose pirkimuose yra gana neaiškus. Galimi sunkumai susiję su skirtingų elektroniniais parašais, tvirtinamais kvalifikuotu sertifikatu, sukurtų saugaus parašo kūrimo priemonėmis.

Elektroniniai viešieji pirkimai yra pagrindinė sritis, kurioje verslo subjektai gali naudoti kvalifikuotus parašus atlikdami sandorius su kitų valstybių narių valdžios institucijomis. Todėl turėtų būti susirūpinta dėl esančių didelių skirtumų keliamuose reikalavimuose naudojamiems kvalifikuotiems parašams skirtingose valstybėse narėse. „Net ir esant patvirtintiems standartams

nustatytos saugikos problemos ir brandžios Europos rinkos tokiems parašams naudoti nebuvimas sudaro realias ir greitai neišnykstančias kliūtis tarptautiniams elektroniniams viešiesiems pirkimams.⁵⁰ Sudėtingos saugumo priemonės gali apsunkinti priėjimą prie sistemų ir naudojimąsi jomis, o tai gali lemti potencialių tiekėjų išskyrimą.

2004/18/EB direktyvos 42(5)(b) ir 2004/17/EB direktyvos 48(5)(b) straipsniuose ir X, XXIV prieduose yra numatoma, jog valstybė narė gali reguliuoti reikalaujamą elektroninio parašo reguliavimo lygį ir apriboti viešųjų pirkėjų pasirinkimą dėl kvalifikuotų parašų. 2005 metų Komisijos parengtuose reikalavimuose elektroninių viešųjų pirkimų diegimui įgyvendinant 2004/18/EB ir 2004/17/EB direktyvas taip pat nurodoma atsižvelgti į 1999/93/EB direktyvos dėl Bendrijos elektroninių parašų reguliavimo sistemos 5 straipsnio 2 dalyje pateiktais reikalavimais elektroniniam parašui, pagal kuriuos elektroninis parašas negali būti laikomas negaliojančiu, jei:

- ✓ yra elektroninės formos;
- ✓ nėra paremtas kvalifikuotu sertifikatu;
- ✓ nėra paremtas akredituoto sertifikavimo paslaugų teikėjo išduotu kvalifikuotu sertifikatu;
- ✓ nėra sukurtas naudojant saugią parašo formavimo įrangą.

Didžiojoje Britanijoje e-valdžios skyrius (e-Government Unit) yra atsakingas už vyriausybinių viešojo rakto infrastruktūros projektą, kuriuo siekiama suteikti aukštesnį saugumo lygį vyriausybės vartotojams. Naudojant viešojo rakto infrastruktūrą, skaitmeniniai sertifikatai gali būti išplatinti ministerijoms, o to pasėkoje ministerijos gali suteikti sertifikatus personalui remiantis 2004/18/EB direktyvos 42(5)(b) straipsniu, kuriame nurodoma, jog „valstybės narės, laikydamosi Direktyvos 1999/93/EB 5 straipsnio, gali reikalauti, kad, taikant šio straipsnio 1 dalį, kartu su elektroninėmis paraiškomis būtų pateiktas saugus elektroninis parašas“⁵¹. „Vietoj viešojo rakto infrastruktūros vartotojai gali naudoti kitas saugumo formas, tokias kaip vartotojo vardo ir slaptažodžio apsauga naudojant 128 bitų SSL⁵² (Secure Sockets Layer) protokolą.“⁵³

---

⁵⁰ Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. Elektroninių viešųjų pirkimų tiesinės sistemos įgyvendinimo veiksmų planas. 2004 m.// http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/actionplan/actionplan_lt.pdf; prisijungimo laikas: 2006-08-02.

⁵¹ 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo.

⁵² SSL (Secure Sockets Layer) - kriptografinis protokolas, skirtas informacijos, sklindančios internete apsaugojimui šifruojant. <http://lt.wikipedia.org/wiki/SSL>.

⁵³ John Oughton. eProcurement in action. A guide to e-procurement for the public sector.2005.P.22 <http://www.ogc.gov.uk/documents/cp0025.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-10-22.

Tokios saugumo priemonės kaip SSL gali būti naudojamos duomenų vientisumo apsaugojimui ir paraiškų bei užklausų konfidencialumo išsaugojimui, nors kita vertus, kaip numato minėtieji Komisijos pateikti 2005m. reikalavimai 2004/18/EB ir 2004/17/EB direktyvų įgyvendinimui, toks kodavimas gali reikalauti aukštesnio kompiuterinio raštingumo lygio iš ekonominių operatorių. Naujųjų 2004 metų viešųjų pirkimų direktyvų 42(5)(a) ir 48(5)(a) straipsniuose numatyta, jog informacija apie kodavimą turi būti prieinama suinteresuotoms šalims kartu su visa būtina informacija, susijusi su elektroniniu paraiškų konkursui ir užklausų pateikimu.

Škotijos elektroninių viešųjų pirkimų tarnyba nereikalauja elektroninių parašų naudojimo. Jos elektroninių viešųjų pirkimų programoje nurodoma, jog „elektroninio parašo gali prireikti patikslinimui jau po pasiūlos ir sunkumas atlikti jo kopiją, gali panaikinti visus netikslumus.“⁵⁴ Iš to padaroma išvada, jog identifikacijos ir autorizacijos procedūros yra kliūtis elektroninių viešųjų pirkimų atlikimui iki galo.

Ispanijos Karalystės Ekonomikos ir finansų ministerijos pateiktame įstatymo „Dėl viešųjų pirkimų procedūrų vandens, energijos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuje“ projekto X priede⁵⁵ numatyta, jog „elektroniniams parašams, naudojamiems pasiūlymams, dalyvių paraiškoms, dokumentų klasifikacijai, ir projektų bei planų siuntimui taikomas Elektroninio parašo įstatymas Nr.59/2003. Taip pat minėtame 2006 m. projekte⁵⁶, įgyvendinančiame 2004/17/EB direktyvos nuostatas, keliami tokie su saugumu susiję reikalavimai, organizuojant elektroninius viešuosius pirkimus:

- ✓ turėtų būti racionaliai garantuota, jog niekas neturės priėjimo prie perduotų duomenų iki nurodytų terminų pasibaigimo;
- ✓ esant pažeidimui, draudžiančiam prieiti prie duomenų, turėtų būti racionaliai garantuojama, kad įsilaužimas galėtų būti aiškiai išaiškintas;

---

⁵⁴ Breaking Barriers to e – Government, E-Procurement. Country Examples. 2006.

http://www.egovbarriers.org/?view=casestudies&type=eprocurement_examples; prisijungimo laikas: 2006-11-11.

⁵⁵ ANEXO X. Requisitos relativos a los dispositivos de recepción electrónica de las ofertas, de las solicitudes de participación, de las solicitudes de clasificación o de los planos y proyectos en los concursos. Proyecto de Ley sobre procedimientos de contratación en los sectores del agua, la energía, los transportes y los servicios postales. Ministerio de Economía y Hacienda.2006.//

<http://documentacion.meh.es/doc/C1/Patrimonio/TEXT0%20LEY%20DE%20SECTORES%20PARA%20CM%20150906.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-10-28.

⁵⁶ Proyecto de Ley sobre procedimientos de contratación en los sectores del agua, la energía, los transportes y los servicios postales. Ministerio de Economía y Hacienda.2006.//

<http://documentacion.meh.es/doc/C1/Patrimonio/TEXT0%20LEY%20DE%20SECTORES%20PARA%20CM%20150906.pdf>; prisijungimo data: 2006-10-28.

- ✓ duomenys gauti ir atidaryti taikant tuo metu esančius reikalavimus, galėtų būti prieinami tik autorizuotiems asmenims.

Katalonijos finansų ir ekonomikos departamento 2004 metų dekretu Nr.96/2004 numatoma, jog visi administracinių institucijų teisės aktai, turintys teisinę galią ir priimami viešųjų pirkimų pradžioje, jų bėgyje ar jau juos vykdant, turi būti pasirašyti elektroniniu parašu. „Viešasis pirkėjas turi gauti pripažintą elektroninio parašo sertifikatą iš subjekto, teikiančio sertifikavimo paslaugas, atitinkančio Katalonijos sertifikavimo agentūros kriterijus“.⁵⁷ To paties dekretu 7 str.1.d.numato, jog turi būti garantuojamas identifikavimas, konfidencialumas, integralumas, disponavimas, priimtinumai ir interesanto informacijos išsaugojimas. Visi likusieji dokumentai, naudojami elektroniniuose viešuosiuose pirkimuose, gali naudoti kitas elektroninio parašo sistemas, garantuojančias autoriaus identifikaciją, datą ir dokumento integralumą.

Katalonijos dekretu taip pat reguliuojamas dar vienas svarbus aspektas, susijęs saugumo garantijomis vykdant elektroninius viešuosius pirkimus. 8 str. 3d. reglamentuojamas paraiškų ir dokumentų perdavimas naudojant administracinius skaitmeninius vokus, kurie išduodami Katalonijos sertifikavimo agentūroje atsižvelgiant į procedūras, nurodytas paties viešojo pirkėjo administracinėse normose. Skaitmeninis administracinis vokas turėtų atitikti šiuos kriterijus:

- ✓ identifikuoti viešąjį pirkėją;
- ✓ turėti tekstinę nuorodą, numatančią skaitmeninio voko tipą;
- ✓ skaitmeniniame voke esantys dokumentai turėtų būti žymimi kriptografiniu algoritmu, garantuojančiu aukštą saugumo lygį;
- ✓ numatyti datą, iki kurios skaitmeninio voko turinys negali būti atidarytas;
- ✓ numatyti sertifikato naudojimo sąlygas ir ribojimus.

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo įstatymas numato, jog elektroniniai prietaisai, skirti paraiškoms, pasiūlymams, pareiškimams dėl kvalifikacijos įvertinimo ar planams ir projektams priimti, naudojant technines priemones ir taikant atitinkamas procedūras turi užtikrinti, kad „teikiamų paraiškų, pasiūlymų, pareiškimų dėl kvalifikacijos įvertinimo ar planų ir projektų elektroninis parašas atitiktų Lietuvos Respublikos elektroninio

---

⁵⁷ Decreto 96/2004, de 20 de enero, por el que se regula la utilización de los medios electrónicos, informáticos y telemáticos en la contratación de la Administraciones de la Generalidad. Departamento de Economía y Finanzas. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya. Num. 4055 – 23.1.2004.

parašo įstatymo nustatytus reikalavimus⁵⁸, o pastarieji atitinka ir 1999/93/EB direktyvos dėl Bendrijos elektroninių parašų reguliavimo nuostatas.

Taigi, iš atliktos elektroninių viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo Didžiojoje Britanijoje, Ispanijoje ir Lietuvoje analizės galima būtų teigi:

- ✓ Didžiosios Britanijos elektroninių viešųjų pirkimų modelis galėtų būti laikytinas pavyzdiniu dėl tokių aspektų kaip gana ankstyvas elektroninių viešųjų pirkimų sistemų diegimo priežiūrai skirtos institucijos ir pačių sistemų, skirtų elektroniniams viešiesiems pirkimams įsteigimas, sėkmingas naujųjų 2004 metų viešųjų pirkimų direktyvų normų perkėlimas į nacionalinę teisės sistemą;
- ✓ Ispanijoje išleisti dviejų įstatymų perkeliančių 2004/17/EB ir 2004/18/EB direktyvų nuostatas projektai garantuos tinkamą teisinį elektroninių viešųjų pirkimų reguliavimą, tinkamesnį nei elektroninių viešųjų pirkimų pavienių normų reguliavimas tam tikruose teisės aktuose ar ministro įsakyme. Baskų vyriausybės elektroninių viešųjų pirkimų integrali sistema – puikus Europos Sąjungos teisės aktų formuojamos elektroninių viešųjų pirkimų sistemos vizijos atspindys;
- ✓ Lietuvoje parengta išsami strategija Vyriausybės programoje, sėkmingai perkeltos 2004 m. viešųjų pirkimų direktyvų nuostatos Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo įstatymu ir vis dėlto jau 2006 metų rugsėjo mėnesį rengtose Viešųjų pirkimų tarnybos rekomendacijose dėl viešųjų pirkimų vykdymo neužsimenama apie elektroninių priemonių naudojimą daugelyje viešųjų pirkimų procedūrų ir etapų. Taigi, nors ir sėkmingas Europos Sąjungos direktyvų dėl viešųjų pirkimų reguliavimo nuostatų perkėlimas į nacionalinę teisę ir sukurta ilgametė strategija, institucija, kurianti, koordinuojanti elektroninių viešųjų pirkimų raidą Lietuvoje ne visada skatina aktyvų elektroninių priemonių naudojimą viešuosiuose pirkimuose.
- ✓ Elektroninio parašo naudojimo ir reguliavimo klausimas vienas iš aktualiausių kalbant apie saugumo garantijas elektroniniuose viešuosiuose pirkimuose. Visose aptartose valstybėse stebimas gana sėkmingas šio klausimo teisinis reguliavimas, Ispanijoje, Didžiojoje Britanijoje sėkmingas

---

⁵⁸ Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo įstatymas. 2005 m. gruodžio 22d. Nr. X-471. 2005 m. gruodžio 22d LR Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo įstatymas Nr.X-471.
<http://www.vpt.lt/index.php?pid=1089184506&lan=LT>; prisijungimo laikas 2006-11-06.

ir jo naudojimas elektroniniuose viešuosiuose pirkimuose. Nerimą keliantis veiksnys galėtų būti Škotijos sprendimas netaikyti elektroninio parašo, kita vertus kol kas Škotija demonstruoja sėkmingą elektroninių viešųjų pirkimų vykdymą ir esant tokioms teisinėms aplinkybėms.

III. ELEKTRONINIŲ VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ TEISINIS REGULIAVIMAS: RUSIJOS FEDERACIJOJE.

Vykstant tokiai sparčiai elektroninių priemonių naudojimo viešuosiuose pirkimuose plėtrai, būtina, kad būtų efektyviai išvengta ribojimų tarptautinėje prekyboje, tame tarpe ir prekyboje su ES valstybėmis narėmis. Neabejotinai svarbus Europos Sąjungos ir Rusijos bendradarbiavimas šioje srityje, todėl aktuali elektroninių viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo Rusijoje analizė.

3.1. Elektroninių viešųjų pirkimų teisinis reguliavimas Rusijos Federacijoje nacionaliniu lygiu.

Siekiant pagerinti informacinių technologijų panaudojimo galimybes, buvo priimta valstybinė programa „Elektroninė Rusija 2002-2010 metais“, nurodanti ir apie priemonių kompleksą elektroninės prekybos įgyvendinimui.

Kai kurie subjektai Rusijoje, dar 2005m. pabaigoje organizavo viešuosius paslaugų darbų pirkimus valstybės reikmėms, vadovaudamiesi Rusijos Prezidento 1997 metų įsakymu Nr.305 „Dėl svarbiausių priemonių korupcijai užkirsti ir biudžetinių lėšų sutaupymo, vykdant viešuosius produkcijos pirkimus valstybinėms reikmėms“ ir regioniniais teisės aktais, bet ne dviem metais vėliau priimtu 1999m. įstatymu Nr.97-FZ „Dėl užsakymų pateikimo prekėms, darbų vykdymams, paslaugų teikimams konkursuose valstybinėms reikmėms.“ Apskritai, minėtame įstatyme nebuvo gretinamas dokumentų pateikimas tradicine forma ar elektroniniu būdu. Elektroninis apsisikeitimas dokumentais minėtame įstatyme yra reikalaujantis peržiūrėjimo kaip ypatinga procedūra, visada reikalaujanti patvirtinimo - reiškia ir besidubliuojančio apsisikeitimo dokumentais tradicine forma, vadovaujantis nustatyta tvarka. Dar viena šio įstatymo problema buvo ta, jog nebuvo įtvirtinta atvirumo principo reikalavimo nuostata.

„2003 metais elektroninių viešųjų pirkimų mastai išaugo 1400% (14 kartų) ir pasiekė 140 mln. JAV dolerių sumą.“⁵⁹ Rusijos elektroninės rinkos dalyvių nacionalinė asociacija nurodo, jog tokius rodiklius sąlygojo žymus biudžetinių lėšų sutaupymas, kurį įtakoja:

- ✓ Santaupos susijusios su paraiškų dokumentacija;
- ✓ Žemesnės pirkimo kainos suteikiant informaciją tiekėjams ir didėjanti konkurencija tarp jų;
- ✓ Greitesnis apsisikeitimas informacija ir dokumentų cirkuliacija.

---

⁵⁹ Russian E-Market' Participants National Association. The Development of Electronic Commerce in Russia. 2004. // <http://www.emarketservices.com/clubs/ems/prod/Russia.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-08-02.

Siekdama išlaikyti tokius rodiklius ir įtvirtinti stiprias elektroninių viešųjų pirkimų pozicijas valstybėje 2004 metais Rusijos vyriausybė patvirtino ir pateikė Valstybės Dūmai įstatymo projektą „Dėl paskirstymo tiekti prekes, atlikti darbus, teikti paslaugas valstybinėms ir savivaldybių reikmėms“, kuriame jau buvo kalbama apie galimybes, naudotis elektroninėmis sistemomis konkurso procedūrose ir vykdyti apsisikeitimus elektroniniais dokumentais. Pirmasis projekto nagrinėjimas Rusijos parlamente įvyko 2004 metų rudenį, o paskui buvo akivaizdus sąstingis. Tik po Rusijos Prezidento pareiškimo biudžeto klausimais, kuriame buvo pasisakyta, jog būtinas efektyvios viešųjų pirkimų sistemos sukūrimas, vėl suaktyvėjo pateikto įstatymo projekto svarstymas.

2006 m. sausio 1 d. įsigaliojo 2005m. sausio 21d. federalinis įstatymas Nr.94-FZ „Dėl paskirstymo tiekti prekes, atlikti darbus, teikti paslaugas valstybinėms ir savivaldybių reikmėms“, pakeitęs prieš tai galiojusį viešuosius pirkimus reglamentavusį 1999 m. įstatymą. Šis įstatymas reguliuoja santykius, kylančius iš sutarčių dėl prekių tiekimo, darbų atlikimo, paslaugų tiekimo nacionalinėms ir savivaldybių reikmėms. Įstatymas taikytinas viešiesiems prekių, darbų, paslaugų pirkimams, kurių kaina neviršija Rusijos Centrinio banko 2001m. pavedime Nr.1050-U nurodytos 60000 rublių (1800 EUR) sumos, jei atliekamas mokėjimas tarp dviejų juridinių asmenų vienu pervedimu. „Tai yra pirmas kartas naujoje Rusijos istorijoje, kuomet apribojimai užsienio tiekėjams viešuosiuose pirkimuose buvo panaikinti“⁶⁰. Pasiūlymuose teikiama speciali informacija, kuri teikiama dėl užsienio tiekėjų dalyvavimo, kurioje nurodoma informacija apie valiutą ir koks oficialus valiutos kursas rublio santykiu būtų taikytinas.

Analizuojant įstatymą, prieš tai galiojusių įstatymų ir kitų šalių teisės aktų kontekste, pastebimas akivaizdus skirtumas – atviras pasiūlymas čia nėra įvardijamas kaip priimtiniausia viešųjų pirkimų metodas. Kaip nurodoma minėto 2005m. sausio 21d. įstatymo 10str. 4 dalyje, Rusijos Federacijos Vyriausybė turi numatyti sąrašą prekių, darbų ir paslaugų, kurioms sutartys turi būti paskirtos tik atlikus aukcionus, šių sąrašų vis dar nėra.

2005m. sausio 21d. įstatyme Nr.94-FZ „Paskyrimas pagal sutartį tiekti prekes, atlikti darbus, teikti paslaugas nacionalinėms ir savivaldybių reikmėms“ esama pozityvių inovacijų, kuriose nurodoma, jog tiekėjų reikalavimai ir komisijos atsakymai gali būti siunčiami elektronine forma. Taip pat yra numatyta, kad projektai pateikiami popierine forma ir suteikiamas priėjimas prie elektroninės projekto formos. Tiekėjai turi teisę palikti savo pasiūlymus elektronine forma ir sprendžiamąjį balsą turinti institucija turi suteikti technines

---

⁶⁰ Khramkin Andrei. Awarding of Public Contracts in a New Fashion. Open tender procedure as per the regulations of the federal Law No 94-FZ.2006.// <http://nobribes.org/en/news/archive.asp?ed=27&cat=6&id=1652>; prisijungimo laikas: 2006-08-02.

galimybes priėjimui prie elektroninių pasiūlymų, atidarytą dieną, nurodytą siūlytojų pranešime.

Įstatyme aiškiai numatytas laikotarpis publikavimui ir informacijos patalpimui oficialiame tinklapyje – viešasis pirkėjas paskelbia apie paraiškų teikimo galimybę patalpindamas konkurso dokumentus oficialiame tinklapyje arba oficialiame leidinyje mažiausiai 30 dienų iki vokų su konkurso dalyvių paraiškomis atidarymo. Sutartą dieną komisija atidaro vokus ir elektroniniu būdu užpildytas formas ir padaro jas prieinamas visiems besidomintiems asmenims.

Per 10 dienų po priimto sprendimo dėl atrinktų kandidatų paraiškų, komisija pradeda vertinimo procesą atlikdama kandidatų palyginimus tam tikrų kriterijų atžvilgiu (darbininkų kvalifikacija, prekių įrengimo kainos, terminai, pristatymo laikotarpis ir kt.). Ataskaita, pasirašyta komisijos narių ir viešojo pirkėjo, su detalizuota informacija apie kiekvieną kandidatą, jų palyginimu, komisijos išvados ir laimėtojo pavadinimu yra paskalbiama per vieną dieną oficialiame tinklapyje ir oficialiame leidinyje per 5 dienas.

Svarbu atkreipti dėmesį į įstatyme numatytų terminų neadekvatumo problemą – tradicinei ir elektronei formoms taikomi terminai kartais neatitinka jų pobūdžio. Pavyzdžiui, įstatyme reikalaujama, kad apie konkurso eigą būtų paskelbta oficialiame tinklapyje per dvi paras ir ta pati informacija turi būti paskelbta per penkias dienas kokiame nors leidinyje. Tokiu atveju galimas klausimas, ko siekiama numatant net dviejų parų terminą informacijos skelbimui internete, jeigu informacijos pateikimas gali būti uždelstas dar ir numatant tokias paskelbimo leidinyje sąlygas.

Vertinant įstatymą galima išvelgti kai kurių negatyvių aspektų. Sprendimo priėmimo teisę turinti vadovybė yra atsakinga už galimybę suteikti siūlytojams paskutinį šansą pateikti, pataisyti ar atšaukti savo pasiūlymą tuoj pat prieš visų pasiūlymų pradžią. „Kadangi ši procedūros dalis nėra tiksliai apibrėžta įstatyme, šioje stadijoje gali pasitaikyti machinacijų ir sukčiavimų.“⁶¹

Taip pat susiduriama su dar vienos svarbios nuostatos trūkumais – įstatymas numatytas trijų dienų terminas protokolo kopijos įteikimui sėkmingai atrinktos paraiškos pateikėjui, nenumatant siuntimo galimybės, taigi toks terminas gali būti akivaizdžiai per trumpas susitikti su laimėtojais iš kitų regionų ar iš užsienio. Šiuo atveju išvelgiama akivaizdi problema, jog neskatinamas elektroninių priemonių taikymas, galintis užtikrinti viešųjų elektroninių pirkimų operatyvumą visose pakopose.

---

⁶¹ Khramkin Andrei. Awarding of Public Contracts in a New Fashion. Open tender procedure as per the regulations of the federal Law No 94-FZ.2006.// <http://nobribes.org/en/news/archive.asp?ed=27&cat=6&id=1652>; prisijungimo laikas: 2006-08-02.

Pasiūlymo dokumentų formato reikalavimai nėra apibrėžti. Savivaldybės valdžios atstovai turi skelbti juos oficialiuose tinklapiuose visuose trijuose lygmenyse: federaliniu (21str. 1 dalis), apygardų subjektuose ir savivaldybėse (21str. 2d.), taip pat viešųjų pirkimų projektai skelbiami elektroniniu formatu oficialiame dokumente „Konkursnye torgi“.

Kalbant apie elektroninių viešųjų pirkimų įgyvendinimą naujajame įstatyme taip pat būtina aptarti svarbiausių šių teisinių santykių šalių galimybes, palankias ir pozityvias naujoves, dalyvavimą viešuosiose pirkimuose, naudojant elektronines priemones.

Vertinant įstatyme 94-FZ įtvirtintas nuostatas, **tiekėjo** atžvilgiu pagrindiniu privalomumu galima laikyti konkurso dokumentų publikaciją internete. Esant naujoms sąlygoms, tiekėjas iš karto gauna išsamią informaciją apie konkursą.

2005m. įstatymo nuostatomis buvo atsisakyta prieš tai buvusios situacijos , „kuomet tiekėjui, perskaičiusiam lakonišką skelbimą apie konkursą reikėjo susisiekti su viešuoju pirkėju , gauti ar nusipirkti iš jo dokumentus – ir visa tai įmanomai, tik tam, jog vėliau būtų galima įsitikinti, jog konkursas jo nedomina.“⁶²

Vertinant **viešajam pirkėjui** naujuoju įstatymu sukurtas sąlygas dėl dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose naudojant elektronines priemones, galima padaryti išvadą, jog jam tik padaugėjo darbo. Visų pirmausia, viešasis pirkėjas privalo atlikti beveik visas tas procedūras, kurias turėdavo atlikti iki 2005m. sausio 21d. federalinio įstatymo Nr.94-FZ „Paskyrimas pagal sutartį tiekti prekes, atlikti darbus, tiekti paslaugas nacionalinėms ir savivaldybių reikmėms“ įsigaliojimo, esant „popierinei“ formai. Dabar viešasis pirkėjas atlikęs procedūras „popierine forma“, jas privalo pakartoti ir naudojantis elektroninėmis paslaugomis.

Minėtame 2005m. įstatyme kalbama apie keletą galimų viešųjų pirkimų procedūrų formų. Vienų iš jų, vadinamasis atvirų kainų metodas, gali būti naudojamas viešuosiuose pirkimuose, kuomet:

1.viešųjų pirkimų dalyku yra plačiai prekiaujama rinkoje ir jei sutarties kaina ne didesnė nei 250.000 rublių (EUR 7.500);

2.kai paskelbtas aukcionas, kurio pradinė kaina mažiau nei 250.000 rublių buvo nesėkmingas.

Viešasis pirkėjas patalpina informaciją oficialiame tinklapyje ir gali išsiųsti užklausas potencialiems sutarties sudarytojams.

Jei viešasis pirkėjas yra išikūres užsienyje (pvz. diplomatinė atstovybė), tokiu atveju atviros kainos metodas gali būti naudojamas net kai sutarties suma viršija 250.000 rublių.

---

⁶² Горбунов-Посадов М.М. Электронные государственные закупки., 2004. <http://goszakupki.ru/about/>; prisijungimo laikas: 2006-10-07.

Tuomet kvietimas teikti paraiškas neturi būti talpinamas tinklapyje, bet tiesiogiai nusiunčiamas ne mažiau kaip trims galimiems sutarties sudarytojams.

Komisija įvertina paraiškas ir priima sprendimus ar juos priimti, ar paneigti. Sprendimo priėmimo procedūra yra skelbiama oficialiame tinklapyje. Individualūs pastebėjimai, liečiantys kiekvieną paraišką, yra išsiunčiami kandidatams.

„Galima teigti, kad įstatymas Nr.94-FZ tinkamai tarnauja tokiems tikslams, kaip rinkos santykių įtvirtinimas, skatina tiekėjų konkurenciją siekiant gauti valstybinį užsakymą. Ir vis dėlto tuo pačiu metu šiame įstatyme įtvirtinami keli tūkstančiai monopolistų – oficialių tinklapių, kuomet kiekvienam iš jų suteikiama galimybė kontroliuoti vienintelį kanalą, siejantį su viešuoju konkrečios savivaldybės pirkėju ar tam tikru valstybės subjektu ar valstybine institucija, susijusia su dalyviais, skirstančias valstybinius užsakymus.“⁶³

Kaip teigia Roman Zykov savo pateiktuose Rusijos Federacijos 2006 m. įsigaliojusio viešųjų pirkimų įstatymo įvertinimuose⁶⁴, įstatyme įtvirtinamos priemonės efektyvesnių, skaidresnių ir sąžiningesnių viešųjų pirkimų įgyvendinimui. Be to, įtvirtintas priemonių visetas, tokių kaip atviras kvietimas teikti paraiškas internete, viešas priėjimas prie nugalėtojų pasiūlymų, atvirų šaltinių, tokių kaip internetas, naudojimas paskelbimams ir komunikavimui - puikus pavyzdys, kad žengtas svarbus žingsnis link elektroninių viešųjų pirkimų reguliavimo.

3.2. Elektroniniai viešieji pirkimai Rusijos Federacijos administraciniuose vienetuose.

Kalbant apie Ispanijos elektroninių viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo modelį aptartas decentralizacijos klausimas aktualus ir Rusijos Federacijos elektroninių viešųjų pirkimų teisiniui reguliavimui.

Elektroninius viešuosius pirkimus įgyvendina daugelis Rusijos regionų – Novosibirsko, Belgorado, Vladimiro, San Peterburgo, Kamerovo regionai, Krasnodarsko teritorija. Pateikti projektai Čiuvašijos Respublikoje, Čeliabinske, Lipecko ir Voronežo regionuose, Baškirijos Respublikoje ir kituose Rusijos Federacijos administraciniuose vienetuose yra įgyvendinimo stadijoje. Kai kuriuose regionuose daugiau nei 80% visų viešųjų pirkimų yra atliekami naudojant elektronines priemones. Šių sistemų taikymas Rusijoje yra efektyvus ir to priežastimi galima būtų laikyti ir tai, jog viešieji pirkimai yra reglamentuojami vietiniuose teisės aktuose. Kai kurie

---

⁶³ Горбунов-Посадов М.М. Электронные государственные закупки., 2004. <http://goszakupki.ru/about/>; prisijungimo laikas: 2006-10-07.

⁶⁴ 57. Roman Zykov. Legal Outlines of the Procurements Law in Russia. // http://www.turkkikokko.com/pdf/RUS/RomanZykov_rus2.pdf#search=%22russian%20law%20acts%20electronic%20public%20procurement%22; prisijungimo laikas: 2006-10-06.

regionai, pavyzdžiui, Novosibirskas ir Belgorodas, taip pat San Peterburgas sukūrė savo teisinio reguliavimo modelį, numatantį viešųjų pirkimų įgyvendinimą naudojant elektronines priemones.

3 lentelė. Elektroniniai viešieji pirkimai Rusijoje ir tiekėjų bei viešųjų pirkėjų skaičius, dalyvaujančių juose naudojant elektroninės prekybos sistemas⁶⁵

	Tiekėjai	Viešieji pirkėjai	2003 metai		2004 metų 1-asis ketvirtis	
			Konkurencinių ir nekonkurencinių v. pirkimų skaičius	Suma Rusijos rubliais	Konkurencinių ir nekonkurencinių v. pirkimų skaičius	Suma Rusijos rubliais
Krasnodarsko teritorijos e-prekybos sistema. http://set.cuban.info	4237	557	7150	170	5266	136
Belgorodo regiono administracijos e-prekybos sistema www.etrade.bel.ru	680	75	253	1084	39	147
Novosibirsko regiono viešųjų pirkimų sistema www.goszakazno.ru	815	12	120	1687	16	619

⁶⁵ Russian E-Market' Participants National Association. The Development of electronic Commerce in Russia.2004.// <http://www.emarketservices.com/clubs/ems/prod/Russia.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-08-02.

San Peterburgo vyriausybės užsakymų sistema www.gz-spb.ru	7844	1753				17278
Vladimiro regiono e-prekybos sistema http://vl.cognitive.ru				49		101
Kamerovo regiono administracijos elektroninės kainos monitoringo sistema	65	7	20	302	7	58

„Kadangi Rusija suinteresuota išėjimu į pasaulinę rinką, ji aktyviai dalyvauja Jungtinių Tautų Organizacijos veikloje kuriant „teisinę tvarką“ internete – kuri yra svarbiausia tarptautinėje sferoje, kurioje įgyvendinama ir elektroninė komercija.“⁶⁶ Taip pat Rusijos laukia dar vienas uždavinys – tarptautinių teisinių, tame tarpe ir ekonominių, standartų nustatymas, ypatingai atitinkančių Europos valstybių kriterijus.

Andrei Khramkin, Roman Zykov pasisakymuose galima rasti tokių vertinimų, jog Rusijos Federacijoje elektroninių viešųjų pirkimų įgyvendinimas nėra greitas ir sklandus. Vis dėlto pastaruoju metu išleistų įstatymų, vyriausybės nutarimų, reglamentų ir standartų visetas, skirtų elektronei prekybai ir viešųjų pirkimų sistemai liudija, apie didelį susidomėjimą šia problema iš vyriausybės ir visuomenės pusės. „Elektroninių viešųjų pirkimų įgyvendinimas laikomas viena iš dvidešimties pagrindinių valstybės paslaugų ir laikomas vienu iš progreso indikatorių įgyvendinant elektroninę vyriausybę“⁶⁷ Rusijoje.

⁶⁶ Борис Кристальный, Юрий Фонтанов. Электронные госзакупки в России: виден ли прогресс? 2005.// http://www.cnews.ru/cgi-bin/oranews/get_news.cgi?tmpl=top_print&news_id=186230; prisijungimo laikas: 2006-11-01.

⁶⁷ Там же.

IV. ELEKTRONINIŲ VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PROCEDŪRŲ TEISINIS REGULIAVIMAS ES TEISĖS AKTUOSE BEI DIDŽIOSIOS BRITANIJOS, ISPANIJOS, LIETUVOS IR RUSIJOS NACIONALINIUOSE TEISĖS AKTUOSE.

Naujosios 2004/18/EB ir 2004/17/EB direktyvos numato galimybę naudoti elektroninius aukcionus ir dinamines pirkimo sistemas. Šios specifinės viešųjų pirkimų procedūros yra pasirenkamosios valstybėms narėms, kurios pačios turėtų nuspręsti ar jos bus įgyvendintos ar ne. Abi viešųjų pirkimų procedūros turi savo privalumų vieningos rinkos atžvilgiu. Taip pat elektroninių aukcionų panaudojimo galimybė numatyta 2006 metais įsigaliojusiame įstatyme dėl viešųjų pirkimų Rusijoje, o tai neabejotinai gali paskatinti Europos Sąjungos ir Rusijos elektroninių viešųjų pirkimų rinkų dalyvių bendradarbiavimą.

4.1. Dinaminių pirkimo sistemų teisinis reguliavimas.

Dinaminė pirkimo sistema yra atvira pirkimų procedūra, suteikianti galimybę sumažinti apribojimus įmonių dalyvavimui, neprieštaraujančiam konkurencijos principams, taip pat skatinanti efektyvią kainodarą bei inovacijų plėtrą.

Nusprendę naudoti dinamines pirkimo sistemas viešieji pirkėjai patys dalyvauja ir pirkimo procesas vyksta visiškai elektroninėje erdvėje. Kaip numato 2004/18/EB direktyvos 33 ir direktyvos 2004/17/EB 15 straipsniai, viešieji pirkėjai tokiu atveju naudoja tik elektronines priemones.

Valstybės narės gali reguliuoti ir limituoti dinaminių pirkimo sistemų vartojimą, bet jei jau jos yra leistinos, elektroniniai viešieji pirkimai turi būti organizuojami griežtai atitinkant direktyvų reikalavimus.

Kad būtų prisijungta prie dinaminės pirkimo sistemos, ekonominiai operatoriai vadovaujasi atrinkimo kriterijumi ir nurodo paraišką, kuri yra įvertinta kaip atitinkanti reikalavimus. Dinaminė pirkimo sistema gali būti atidaryta tuomet, kuomet viešasis pirkėjas pateikia pranešimą, kuriame nurodoma, kiek laiko ji truks (pagal 2004/18/EB ir 2004/17/EB direktyvų nuostatas negali trukti ilgiau nei keturis metus) ir interneto adresą, kuriame gali būti randami patikslinimai ir papildomi dokumentai. Sprendimo kriterijai šioje pakopoje turi būti nurodomi, nors ir vėliau gali būti tiksliau formuluojami pakvietime pateikti paraišką konkursui. Įvertinus visas pateiktas paraiškas konkursui, viešieji pirkėjai siunčia pakvietimą dalyvauti konkurse visoms atrinktoms konkurso paraiškoms ir nustatomas tam tikras galutinis terminas paraiškų tvirtinimui.

Atlikus galutinį įvertinimą dėl gautų paraiškų, viešieji pirkėjai turi du pasirinkimus:

- ✓ Arba skiriama sutartis tam paraiškos pateikėjui, kuris pateikė geriausią paraišką remiantis pranešime nurodytais kriterijais;
- ✓ Arba jei jie numatė atidarant dinaminę pirkimų sistemą apie tai, jog bus vykdomas aukcionas, jie numato priimtinas paraiškas ir rengiamas aukcionas išsiunčiant pakvietimus į jį.

2006 m. rugsėjo 29 d. **Ispanijos Karalystės** Ekonomikos ir finansų ministerijos pateikto įstatymo „Dėl viešųjų pirkimų procedūrų vandens, energijos, transporto ir pašto sektoriuose“ projekto 43-48 straipsniuose pateiktas dinaminių pirkimo sistemų teisinis reguliavimas analogiškas aptartoms 2004/18/EB direktyvos 33 straipsnio ir 2004/17/EB direktyvos 15 straipsnio nuostatomis.

Tuo tarpu **Didžiosios Britanijos** įstatymo leidėjas neapsiriboja vien 2004 metų direktyvų nuostatų perkėlimu į Komunalinių paslaugų sutarčių reglamento ir Viešųjų sutarčių reglamento, įsigaliojusių 2006m. sausio 31d., nuostatas. Minėtų teisės aktų 19 ir 20 straipsniuose pateikiama nuoroda ir į 1564/2005 Komisijos reglamento nuostatas, numatančias informacijos paskelbimą oficialiame leidinyje.⁶⁸

Kaip ir Didžiosios Britanijos bei Ispanijos nacionaliniuose teisės aktuose, taip pat ir **Lietuvos** Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo įstatymo nuostatuose sėkmingai perkeltos naujųjų 2004 metų direktyvų nuostatos dėl dinaminių pirkimų sistemų. Aktualu paminėti, jog prieš pakviesdama tiekėjus pateikti paraiškas dėl konkretaus pirkimo perkančioji organizacija skelbia supaprastintą skelbimą apie pirkimą dinaminėje sistemoje ir kviečia visus suinteresuotus tiekėjus per nustatytą terminą, kuris negali būti trumpesnis kaip 15 dienų nuo supaprastinto skelbimo apie pirkimą dinaminėje sistemoje išsiuntimo iš Viešųjų pirkimų tarnybos dienos.

---

⁶⁸ Komisijos reglamentas Nr. 1564/2005 nustatantis standartines formas, naudojamas skelbiant su viešųjų pirkimų procedūromis susijusius pranešimus, pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 2004/17/EB ir 2004/18/EB.2005.

4.2. Elektroninių aukcionų teisinis reguliavimas.

Viena iš pačių pažangiausių elektroninių viešųjų pirkimų formų, reglamentuotų ir ES direktyvose ir Didžiosios Britanijos, Ispanijos, Rusijos bei Lietuvos nacionaliniuose teisės aktuose – **elektroniniai aukcionai**. Kaip nurodoma 2004/18/EB direktyvos 1(7) ir 2004/17/EB 1(6) direktyvos straipsniuose elektroniniai aukcionai yra kartotiniai procesai, apimantys elektroninę priemonę, kuri leidžia elektroninių viešųjų pirkimų dalyviui pasiūlyti naujas kainas ir/ ar naujas vertes kai kuriems ar visiems jų pasiūlymų elementams. Elektroniniams aukcionams būdinga ypatingas sprendimo priėmimo etapas ir jis atliekamas pilnai įvertinant gautus pasiūlymus, kuris atsispindinti rezultate ir įgalina viešąjį pirkėją atrinkti paraiškas naudojant elektronines priemones.

Perkančioji organizacija gali taikyti elektroninius aukcionus atlikdama pirkimus atviro ir ribotų konkursų bei skelbiamų derybų būdais, taip pat atnaujindama konkurenciją preliminarios sutarties pagrindu. Kadangi, kaip jau buvo minėta, „elektroniniai aukcionai gali būti naudojami daugumos procedūrų, bet kadangi jiems būdingas automatinis įvertinimas, jie negali būti naudojami tam tikrų paslaugų sutarčių sudarymams ir tam tikroms darbų atlikimo sutartims, kuomet jų dalykas yra intelektualinės veiklos atlikimas, kaip darbų dizainas.“⁶⁹

Kaip ir dinaminių pirkimo sistemų atveju, direktyvos 2004/18/EB 54(1) ir direktyvos 2004/17/EB 56(1) straipsnis numato, jog valstybės narės gali limituoti ir reguliuoti elektroninių aukcionų panaudojimą, bet esant leidimui organizuoti elektroninius aukcionus, jie turi būti organizuojami griežtai suderinant su direktyvomis.

Nors e-aukcionai įnešė daug pozityvių naujovių viešuosiuose pirkimuose, „užtikrina aukštą skaidrumo lygį derybose dėl kainos ir palengvina tiekėjų atranką“⁷⁰, jie nepakeitė konkurso. „E-aukcionas yra jo dalis ir gali pateikti rentabilias, greitas ir skaidrias išvadas pilnam konkurso procesui.“⁷¹ E-aukcionai gali būti orientuoti į žemiausios kainos užtikrinimą arba ekonomiškai palankiausią pasiūlymą (kaina, mokėjimo terminai, tiekimo grafikai). „Tik tie tiekėjai, kurie sėkmingai atitiko visus konkurso kriterijus, tokius kaip kokybės bandymai, finansinis stabilumas ir aplinkosaugos politika, turėtų būti pakviesti dalyvauti.“⁷²

⁶⁹ Amy Hinchin. Lost in translation? 2006.

<http://www.pinsentmasons.com/media/392143194.pdf#search=%22e.procurement%20cases%20in%20european%20court%20of%20justice%22>; prisijungimo laikas: 2006-10-07.

⁷⁰ Ramboll Management. Impact Assessment Action Plan on Electronic Public Procurement. Part 2: Baseline Scenario. 2004.P.14// http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/2004-12-impact-external-vol2_en.pdf; prisijungimo laikas: 2006-10-17.

⁷¹ John Oughton. eProcurement in action. A guide to e-procurement for the public sector.2005.P.22 <http://www.ogc.gov.uk/documents/cp0025.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-10-22.

⁷² Ibid.P.25

Tuo tarpu pirkėjai turėtų palaikyti puikų komunikavimą su tiekėjais, būti atvirais ir teikiančiais visą susijusią organizacinę ir techninę informaciją, taip pat „jokiu būdu neturėtų paskelbti pareiškėjų tapatybių jokiame aukcione etape.“⁷³

Didžiojoje Britanijoje valstybinė komercijos įstaiga kartu su savo kuruojamu portalu⁷⁴ įkūrė pagrindus viešajame sektoriuje elektroniniams reversiniams aukcionams dar 2003 metais. Kiekvienas e-aukciono paslaugų tiekėjų gali pasiūlyti viešojo sektoriaus organizacijoms pagalbą šiais klausimais:

- ✓ Būsimų kontraktų tinkamumo e-aukciono procedūrai įvertinimas;
- ✓ Patarimas ir vadovavimas strategijai;
- ✓ Tiekėjo apmokymai ir e-aukciono testavimai.

Ispanijos Ekonomikos ir finansų ministerijos įstatymo dėl viešųjų pirkimų procedūrų vandens, energijos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose 2006 metų projekte numatomos tam tikros elektroninio aukciono vykdymo sąlygos:

- ✓ Pirkimų kriterijai ir jų įvertinimas išreiškiami skaičiais ir procentais;
- ✓ Pirkėjams pateikiama informacija ir kuomet ja galima naudotis;
- ✓ Informacija apie elektroninio aukciono eigą;
- ✓ Sąlygos, kuriomis pirkėjas gali siūlyti,
- ✓ Išsami informacija apie naudojamąs elektronines priemones ir techniniai paaiškinimai dėl prisijungimo.

Pakvietime dalyvauti elektroniniame aukcione pateikiama informacija apie individualų prisijungimą prie elektroninės naudojamos priemonės ir tiksli data bei valanda apie elektroninio aukciono pradžią. Prieš prasidedant elektroniniam aukcionui viešieji pirkėjai atlieka pirminį pilną pasiūlymą, patikrinimą pagal pateiktus kriterijus. Kiekviename elektroninio aukciono etape, viešieji pirkėjai pateikia informaciją, kuri leidžia visiems pretendams žinoti savo vietą klasifikacijoje.

Elektroninis aukcionas uždaromas:

- ✓ Remiantis nurodoma data ir valanda, buvusią pakvietime dalyvauti elektroniniame aukcione;

---

⁷³ Commission Staff Working Document. Requirements for conducting public procurement using electronic means under the new public procurement Directives 2004/18/EC and 2004/17/EC. 2005.

http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/sec2005-959_en.pdf; prisijungimo laikas: 2006-08-02.

⁷⁴ <http://online.ogcbuyingsolutions.gov.uk>

- ✓ Kuomet neapsiūdomos naujos kainos ar naujos vertės, prieš uždariant elektroninį aukcioną, viešasis pirkėjas nurodo kvietime terminą, kuris pradedamas skaičiuoti, kuomet gaunamas paskutinis pasiūlymas;
- ✓ Kuomet pasibaigia visi elektroninio aukciono pakvietime dalyvauti numatyti etapai.

Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo įstatyme sėkmingai perkeltos principinės 2004/17/EB ir 2004/18/EB direktyvų principinės nuostatos, vis dėlto vertėtų paminėti, kad kaip numatoma įstatymo 65 straipsnyje, perkančioji organizacija elektroninį aukcioną gali taikyti atviro, riboto konkurso atvejais. Taip pat elektroninis aukcionas gali būti taikomas, atnaujinant varžymąsi tarp preliminariosios sutarties šalių, kai preliminarioji sutartis yra sudaroma su keliais tiekėjais ar sudarant sutartį pagal dinaminę pirkimo sistemą.

2005m. sausio 21d. **Rusijos** federalinis įstatymas Nr.94-FZ įtvirtino naują – **viešuosius pirkimus aukcionu**. Numatoma, kad aukcionas, kaip viešųjų pirkimų forma, gali būti naudojamas norint viešai įsigyti prekes, darbus ir paslaugas, kuomet jie gali būti lyginami tik pagal kainas. Tokį tinkamą aukcionui prekių, darbų ir paslaugų sąrašą pateikia Rusijos Federacijos Vyriausybė. Aukcionas gali būti atviras ir uždaras. Jei atviro aukciono suma yra mažesnė nei 500.000 rublių (15.000 EUR) gali būti organizuojamas internete oficialiame tinklapyje (**elektroninis aukcionas**).

Viešasis pirkėjas paskelbia aukcioną oficialiame tinklapyje arba oficialiame leidinyje ne mažiau kaip 20 dienų iki jo. Pastebima pozityvus minėto naujojo Rusijos Federacijos viešųjų pirkimų įstatymo aspektas – detalizuotas, pakankamai išsamus elektroninio aukciono reguliavimas. Numatomas būtinos informacijos patalpinimas – data ir vieta, informacija apie viešųjų pirkimų prekes, pradinė kaina, pradinis derėjimosi lygmuo, terminų pabaiga paraiškų pateikimui, vieta ir laikas oficialiam paraiškų svarstymui, paraiškos vertė, paraiškos saugumo depozito vertė (iki 5%, elektroniniuose aukcionuose – 0%) ir dalyvavimo garantavimo depozitas (iki 30% nuo pradinės kainos).

Aukciono dokumentacija yra tokia pat, kaip konkurso atveju, pridėdant papildomą informaciją apie patį aukcioną, reikalavimus IP, galimybes derėtis elektroniniu būdu. Sutarties projektas yra pridėdama prie aukciono dokumentacijos apsvarstymui.

Įžvelgtinas neigiamas aspektas tas, jog „vietoj to, kad būtų paskirta praveisti visus elektroninius aukcionus vienam oficialiam bendram Rusijos tinklapiui, įstatymas numato rūpintis

programinės įrangos įsigijimu netgi ne regioninio ar savivaldybės tinklapio personalui, o viešajam pirkėjui.⁷⁵

Darbe prieš tai aptartas saugumo priemonių užtikrinimo ir taikymo vykdant elektroninius viešuosius pirkimus teisinio reguliavimo klausimas - svarbus elektroninių aukcionų ir dinaminių pirkimo sistemų tinkamam vykdymui. Turi būti užtikrintas saugus duomenų perdavimas, komunikacijų konfidencialumas, dalyvių identifikacija, taip pat galimybė stebėti telekomunikacijas ir skaičiavimus.

---

⁷⁵ Горбунов-Посадов М.М. Электронные государственные закупки., 2004. <http://gozakupki.ru/about/>; prisijungimo laikas: 2006-10-07.

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

1. Naujosios ES viešųjų pirkimų 2004/17/EB ir 2004/18/EB direktyvos, nors ir nereglamentuoja visų elektroninių viešųjų pirkimų etapų, yra ramstis teisiniam elektroninių viešųjų pirkimų reguliavimui valstybėse narėse.

2. Išanalizavus Europos Sąjungos teisės normų, reguliuojančių elektroninius viešuosius pirkimus, inkorporavimą į nacionalines teisės sistemas Didžiojoje Britanijoje, Ispanijoje ir Lietuvoje matomas sėkmingas 2004/17/EB ir 2004/18/EB viešųjų pirkimų direktyvų normų perkėlimas į šių valstybių nacionalinius teisės aktus.

3. Elektroninių viešųjų pirkimų įgyvendinimo efektyvumas ir saugumas neatsiejamas nuo tinkamo elektroninio parašo panaudojimo juose teisinio reguliavimo. Škotijos pasirinkimas nenaudoti elektroninio parašo elektroniniuose viešuosiuose pirkimuose verčia abejoti tokio teisinio reguliavimo perspektyvumu.

4. Ispanijos administraciniuose vienetuose – Baskų krašte ir Katalonijoje stebimas pavyzdinis teisinis elektroninių viešųjų pirkimų reguliavimas. Baskų krašte pasirinkta perspektyvi koncepcija, atsisakyta „popierinės“ formos, privalomas elektroninio parašo naudojimas, skatinami skaidrūs, efektyvūs ir atviri visiems rinkos dalyviams elektroniniai viešieji pirkimai.

5. Rusijos Federacijos priimtas naujasis 2005m. sausio 21d. įstatymas Nr.94-FZ gana sėkmingai reguliuoja elektroninius viešuosius pirkimus, suteikiamos galimybės vykdyti tokias pažangias procedūras, kaip elektroninis aukcionas, elektroninių viešųjų pirkimų rinka tampa atvira užsienio tiekėjams. Akivaizdi elektroninių viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo pažanga vietiniu lygiu pateikiant vis daugiau naujų projektų daugelyje administracinių Rusijos Federacijos vienetų.

6. Stebimas sėkmingas dinaminių pirkimo sistemų ir elektroninių aukcionų teisinis reguliavimas Didžiojoje Britanijoje ir Ispanijoje, bei geros šių procedūrų teisinio reguliavimo tobulinimo perspektyvos Lietuvoje ir Rusijos Federacijoje yra vienas iš pagrindinių faktorių, garantuojančių elektroninių viešųjų pirkimų efektyvumą ir skaidrumą.

7. Atsižvelgus į darbe pateiktus faktus ir išvadas, būtų galima pasiūlyti:

7.1. Būtina atsižvelgti į tai, kad elektroninių viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo ribos ir tikslai siekia daugiau nei vien Europos Sąjungos direktyvų normų perkėlimas į nacionalinę teisę. Siektina, kad taip pat ir vietiniu, nacionaliniu lygiu būtų išlaikomas aukštas koncepcinis teisinio reguliavimo lygmuo, būtų skatinamas elektroninių priemonių naudojimas visuose viešųjų pirkimų etapuose.

7.2.Lietuvos elektroninių viešųjų pirkimų įgyvendinimas ir jo planai turėtų būti neatsiejami nuo elektroninio parašo infrastruktūros plėtros atsižvelgiant į sėkmingą elektroninio parašo panaudojimo elektroniniuose viešuosiuose pirkimuose reguliavimo modelį Ispanijoje ir Didžiojoje Britanijoje.

7.3.Išanalizavus Rusijos teisinio reguliavimo subtilybes ir problematiką, teigtina, kad „popierinės“ formos atsisakymas, dinaminės pirkimų sistemos ar konkretesnių teisės normų teisinis reguliavimas paskatintų Rusijos ir Europos Sąjungos elektroninių viešųjų pirkimų dalyvių bendradarbiavimą. Didžiosios Britanijos patirtis elektroninių viešųjų pirkimų procedūrų vykdyme ir Ispanijos teisinio reguliavimo koncepcija dėl elektroninio parašo, saugumo priemonių naudojimo juose galėtų būti sektini pavyzdžiai Rusijos Federacijai siekiant skaidresnio ir efektyvesnio elektroninių viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo.

LITERATŪROS SĄRAŠAS:

Norminė literatūra:

1. 2004/17/EB direktyva dėl įmonių, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, pirkimų procedūrų koordinavimo. http://www.vpt.lt/index_n.php?pid=1089791603&lan=LT; prisijungimo laikas: 2006-08-02.
2. 2004/18/EB direktyva dėl viešųjų darbų, viešojo tiekimo ir viešųjų paslaugų sutarčių sudarymo tvarkos koordinavimo. http://www.vpt.lt/index_n.php?pid=1089791603&lan=LT; prisijungimo laikas: 2006-08-02.
3. Commission staff working document. Proposal for an Action Plan for the Implementation of the Legal Framework for Electronic Public Procurement. Extend Impact Assessment.2004. http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/2004-12-impact-assessment_en.pdf; prisijungimo laikas: 2006-10-07.
4. Commission Staff working document. Requirements for conducting public procurement using electronic means under the new public procurement Directives 2004/18/EC and 2004/17/EC. Brussels.2005.http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/sec2005-959_en.pdf; prisijungimo laikas: 2006-08-02.
5. Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos Ekonomikos ir Socialinių reikalų Komitetui ir Regionų Komitetui - Elektroninių viešųjų pirkimų teisinės sistemos įgyvendinimo veiksmų planas. 2004.http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/actionplan/actionplan_lt.pdf; prisijungimo laikas: 2006-08-02.
6. EU Procurement guidance. Introduction to the EU procurement rules – updates. http://www.ogc.gov.uk/embedded_object.asp?docid=1004564; prisijungimo laikas: 2006-08-02.
7. Ley 30/1992, de 26 de noviembre de Régimen Jurídico de las Administraciones Públicas y del Procedimiento Administrativo Común. http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/130-1992.t4.html#a45; prisijungimo laikas: 2006-11-16.
8. Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo įstatymas. 2005 m. gruodžio 22d. Nr. X-471. 2005 m. gruodžio 22d LR Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo įstatymas NrX-471. <http://www.vpt.lt/index.php?pid=1089184506&lan=LT>; prisijungimo laikas 2006-11-06.
9. Decreto 96/2004 de enero por el que se regula la utilización de los medios electrónicos, informáticos y telemáticos en la contratación de la Administración de la Generalidad. Departamento de Economía y Finanzas. Diari oficial de la Generalitat de Catalunya. Nr.4055-23.1.2004.

10. Orden EHA/1307/2005, de 29 de abril, por la que se regula el empleo de medios electrónicos en los procedimientos de contratación. Ministerio de Economía y Hacienda. 2005.

<http://documentacion.meh.es/doc/C5/Contratacion/Contrataci%C3%B3n%20electr%C3%B3nica.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-10-07.

11. Proyecto de convención sobre la utilización de las comunicaciones electrónicas en los contratos internacionales. Derecho de los negocios. No.177, 2005.

12. Proyecto de Ley sobre procedimientos de contratación en los sectores del agua, la energía, los transportes y los servicios postales. Ministerio de Economía y Hacienda.

<http://documentacion.meh.es/doc/C1/Patrimonio/TEXTO%20LEY%20DE%20SECTORES%20PARA%20CM%20150906.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-10-28.

13. Lietuvos Respublikos Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo projekto (XP-733) aiškinamasis raštas.// http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=260888&p_query=&p_tr2=; prisijungimo laikas: 2006-11-16.

14. Supaprastintų viešųjų pirkimų, atliekamų taikant įprastą komercinę praktiką, taisyklių rengimo rekomendacijos. Patvirtinta Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus įsakymu NR.1S-45. 2006 metų rugsėjo 5d.

<http://www.vpt.lt/index.php?lan=LT&pid=1138611167&cid=1158559774&notitle=1>;

prisijungimo laikas:2006-11-16.

15. Electronic Government Procurement World Bank Draft Strategy. 2003. OECD Information Technology Outlook 2004. //http://whitepapers.zdnet.com/whitepaper.aspx?&scname=E-procurement&docid=133974; prisijungimo laikas: 2006-08-02.

Specialioji literatūra:

16. Belinda Doshi. The new OGC guidance: The future roadmap for government IT procurement// Computer law & Security report.2005, Nr.21 (4).

17. Clive Davies. The Lawyer's Role in the procurement of IT. Systems and Services // Computers and Law.2003.

18. Justin Harrington. Liability for the pre-contract working-balancing the risks on technology procurements//Computer law & Security report.2005, Nr. 21(1).

19. Justin Harrington. The National Audit Office's review of the OGC's initiatives in respect of IT procurements// Computer Law & Security Report.2005, Nr.3.

20.Mari liana Rico Carrilo. La forma en la contratación publica.// Derecho de los negocios. 2005, Nr.172.

Interneto šaltiniai:

21. Administración electrónica en España. Delegación Provincial de la Consejería para la Igualdad y Bienestar Social en Jaén. Departamento de Régimen Jurídico.2004.

http://www.csi.map.es/csi/tecniomap/tecniomap_2006/05T_PDF/administracion%20electronica.pdf prisijungimo laikas: 2006-10-21.

22. Amy Hinchey. Lost in translation? 2006.

<http://www.pinsentmasons.com/media/392143194.pdf#search=%22e.procurement%20cases%20in%20european%20court%20of%20justice%22;>

prisijungimo laikas:2006-10-07.

23. Andrei Khrumkin. Awarding of Public Contracts in a New Fashion. Open tender procedure as per the regulations of the Federal Law No 94-FZ, 2006.

<http://nobribes.org/en/news/archive.asp?ed=27&cat=6&id=1652>; prisijungimo laikas: 2006-08-

02.

24. Andrei Khrumkin. Conflict of Interest and Possible Corrupt Practices in Public Procurement.

<http://topics.developmentgateway.org/governance/rc/ItemDetail.do~1026650>; prisijungimo

laikas: 2006-08-02.

25. Approaches to support workforce skills through public procurement - the policy and legal framework.

http://www.ogc.gov.uk/embedded_object.asp?docid=1004393; prisijungimo laikas: 2006-08-02.

26. Bloque V. Contratación Informática – Contratación Electrónica. 2004.

<http://derecho.eui.upm.es/ContraEl.doc>; prisijungimo laikas: 2006-10-22.

27. Breaking Barriers to e –Government, E-Procurement. Country Examples. 2006.

http://www.egovbarriers.org/?view=casestudies&type=eprocurement_examples; prisijungimo

laikas: 2006-11-11.

28. Case Studies on E-procurement Implementations.2005.

<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/APCITY/UNPAN023003.pdf>;

prisijungimo laikas:2006-11-20.

29. Central Procurement Directorate. Public Procurement Policy Management Information Guide

www.cpdni.gov.uk/consolidated_directives-2.pdf; prisijungimo laikas: 2006-10-22.

30. Chapter 5 - Introduction Country Overview - Short Characterization of Countries.16.Country: Spain.

http://cordis.europa.eu/innovation-policy/studies/studies/16_spain.pdf; prisijungimo laikas: 2006-10-07.

31. Conflict of Interest and Possible Corrupt Practices in Public Procurement.
<http://topics.developmentgateway.org/governance/rc/ItemDetail.do~1026650>; prisijungimo laikas: 2006-08-02.
32. Consultation document Draft amendments to the UK procurement Regulations implementing the ECJ 'Alcatel' judgment.2005.
<http://www.ogc.gov.uk/documents/alcatel.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-11-12.
33. Contratación Pública Electrónica: Una palanca para aumentar la productividad. Sociedad de la información. 2004.
<http://www.socinfo.info/contenidos/pdf6/nexus.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-10-22.
34. D. Alfonso Ruiz. Perspectivas de la contratación electrónica en su proyección de futuro.
<http://www.csi.map.es/csi/tecniomap/tecniomap1998/se6.htm>; prisijungimo laikas: 2006-10-22.
35. Datos sobre estafas subastas online, legislación a aplicar. 2003.
<http://www.delitosinformaticos.com/estafas/datos-estafas.html>;
prisijungimo laikas: 2006-11-11.
36. David O'Keeffe. New UK public sector and utilities procurement rules in place.2006.
<http://www.hammonds.com/FileServer.aspx?oID=21832>; prisijungimo laikas: 2006-10-22.
37. Diagnóstico de la situación de la contratación pública.
<http://www.socinfo.info/contenidos/pdf5/hacienda.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-10-21.
38. EC public procurement regulations.2006.
<http://www.ams.mod.uk/ams/content/docs/toolkit/gateway/guidance/ecregs.htm>; prisijungimo laikas: 2006-11-01.
39. Electronic Public Procurement in EU Member States: Country Reviews Extract of the Extended Impact Assessment Study: Action Plan on electronic public procurement Part 1 Baseline Analysis. 2004.//
http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/2004-12-country-reviews_en.pdf; prisijungimo laikas: 2006-10-07.
40. Emilio Castellero. Comisión Europea, Dirección General de Empresa e Industria Servicios Europeos de Administración Telemática (IDABC) Contratación electrónica europea: visión General.2006.
<http://ec.europa.eu/idabc/servlets/Doc?id=25051>; prisijungimo laikas: 2006-11-11.
41. European Union Supports Public Procurement reform in Russia.
http://www.delrus.cec.eu.int/en/news_340.htm; prisijungimo laikas: 2006-08-02.
42. Gemma Angélica Sánchez Lerma. Contratación electrónica: firma electrónica y fe pública. Repertorio de Jurisprudencia. 2000.

- <http://www.gva.es/cidaj/pdf/rja29773.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-10-22.
43. Good Governance for Development in Arab Countries Initiative E-Procurement in a Euro-Mediterranean Comparative Context (paper) Giuseppe Pennella Head of Research and Development, Foromez Naples, 30— 2006.
- <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/CAIMED/UNPAN022582.pdf>;
prisijungimo laikas:2006-08-02.
44. Informe de situación Volumen I. Análisis de proyectos europeos sobre contratación pública electrónica. <http://ec.europa.eu/idabc/servlets/Doc?id=22178>; prisijungimo laikas: 2006-08-02.
45. Informe y conclusiones de la Comisión de Expertos para el estudio y diagnóstico de la situación de la contratación pública.
- <http://documentacion.meh.es/doc/Subsecretaria/Gabinete%20Tecnico/libro%20contratacion.pdf>;
prisijungimo laikas:2006-08-05
46. Jaime Domínguez Macaya. eContratación: sistema integral de contratación electrónica del Gobierno Vasco.2004.P.3.//
http://www.csi.map.es/csi/tecniemap/tecniemap_2004/comunicaciones/tema_03/3_021.pdf;
prisijungimo laikas: 2006-11-16.
47. John Oughton. eProcurement in action. A guide to e-procurement for the public sector.2005
<http://www.ogc.gov.uk/documents/cp0025.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-10-22.
48. José María Gimeno Feliú. La Utilización de las Nuevas Tecnologías en la Contratación Pública.
- <http://www.dteconz.unizar.es/DT2004-03.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-10-22.
49. Juan Gigli. España: Gobierno vasco prevé que a finales de 2006 la mitad de las empresas vascas licite.2006.
- <http://www.gobiernoelectronico.org/node/4838>; prisijungimo laikas: 2006-10-22.
50. Kelly Harris. Scotland's New Procurement Regulations.2006.
<http://www.shepwedd.co.uk/knowledge/published-articles/article/36/scotland-s-new-procurement-regulations>; prisijungimo laikas: 2006-11-16.
51. La construcción de los servicios pan-europeos de Administración electrónica: Estado de situación de la integración en los servicios paneuropeos de administración electrónica y actuación de la Administración: el Programa IDABC. Ministerio de Administraciones Públicas. 2006.
- <http://www.csi.map.es/csi/pg3315.htm#55>; prisijungimo laikas: 2006-10-22.
52. La contratación pública en la Unión Europea: reflexiones para el futuro.

- http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/green-papers/com-96-583/com-96-583_es.pdf; prisijungimo laikas: 2006-10-22.
53. Palubinskas V. Elektroniniai viešieji pirkimai. Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės informacinis biuletėnis. Nr.2 (11).2004. <http://www.vpt.lt/admin/uploaded/Biuletėnisx2x11.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-11-16.
54. Palubinskas V. Reali perspektyva – viešieji elektroniniai pirkimai. Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės informacinis biuletėnis. Nr.2 (19).2006. <http://www.vpt.lt/admin/uploaded/2IB2006.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-11-16.
55. Ramboll Management. Impact Assessment Action Plan on Electronic Public Procurement. Part2: Baseline Scenario.2004. http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/2004-12-impact-external-vol2_en.pdf; prisijungimo laikas:2006-10-17.
56. Regulatory Impact Assessment – Public Contracts Regulations 2006. http://www.ogc.gov.uk/embedded_object.asp?docid=1004514; prisijungimo laikas: 2006-08-02.
57. Roman Zykov. Legal Outlines of the Procurements Law in Russia. http://www.turkkikokko.com/pdf/RUS/RomanZykov_rus2.pdf#search=%22russian%20law%20acts%20electronic%20public%20procurement%22; prisijungimo laikas:2006-10-06.
58. Russian E-Market' Participants National Association. The Development of electronic Commerce in Russia. 2005. // <http://www.emarketservices.com/clubs/ems/prod/Russia.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-08-02.
59. Scotland's New Procurement Regulations. 2006. http://www.hg.org/articles/article_1236.html; prisijungimo laikas: 2006-11-01.
60. Security and Trust in Public E-procurement. Technical Report No. TUD-CS-2005-4. 2005. <http://www.ito.tu-darmstadt.de/publs/pdf/Security%20and%20Trust%20in%20public%20eProcurement.pdf>; prisijungimo laikas:2006-10-22.
61. Seng Kiong Ting, Hwee Yi Wong. Legal Challenges & Strategies in E-procurement in Construction. 2005. <http://itc.scix.net/data/works/att/w78-2003-387.content.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-08-02.
62. The access of SMEs to public procurement contracts. EIM Business and Policy Research Final report. 2004. <http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-studies/documents/public-procurement-finalreport.pdf>; prisijungimo laikas: 2006-10-19.

63. The Public Procurement Regulations of 2006: an introduction.
<http://www.out-law.com/page-7089>; prisijungimo laikas: 2006-10-22.
64. Алексей Ермаков, Евгений Хухлаев. Электронная цифровая подпись в системе госзакупок. 2002.
<http://www.osp.ru/text/302/181732/p4.html>; prisijungimo laikas: 2006-10-26.
65. [Борис Кристальный, Юрий Фонтанов](#). Электронные госзакупки в России: виден ли прогресс?2005.
http://www.cnews.ru/cgi-bin/oranews/get_news.cgi?tmpl=top_print&news_id=186230;
prisijungimo data: 2006-11-01.
66. Электронные госзакупки в России: виден ли прогресс? http://www.cnews.ru/cgi-bin/oranews/get_news.cgi?tmpl=top_print&news_id=186230 prisijungimo laikas: 2006-10-26.
67. Горбунов-Посадов М.М. Электронные государственные закупки., 2004.
<http://goszakupki.ru/about/>; prisijungimo laikas: 2006-10-07.
68. Маринэ Восканян. Электронные госзакупки: онлайн-эксперимент.2004.
<http://www.iemag.ru/?ID=508290>; prisijungimo laikas: 2006-11-01.

Santrauka

Pagrindinės sąvokos: viešieji pirkimai, elektroniniai viešieji pirkimai, elektroninis aukcionas, dinaminė pirkimo sistema, elektroninės priemonės, teisinis reguliavimas.

Magistriniame darbe pateikiama elektroninių viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo raidos bei padėties analizė Didžiojoje Britanijoje, Ispanijoje, Rusijoje bei Lietuvoje. Siekiama aptarti teisinio reguliavimo klausimą platesniu spektru, neapsiribojant vien nacionalinių teisės aktų apžvalga, bet ir aptariant Europos Sąjungos ir vietinių teisės aktų elektroninių viešųjų pirkimų reguliavimo ypatumus, pranašumus, pažangą ir problematiką.

Darbe taip pat nagrinėjamas svarbus elektroninio parašo panaudojimo elektroniniuose viešuosiuose pirkimuose klausimo teisinis reguliavimas, aptariamos dinaminės pirkimo sistemos bei elektroniniai aukcionai.

Elektroninių priemonių panaudojimas vykdant viešuosius pirkimus garantuoja ne tik žymų lėšų sutaupymą, bet ir efektyvumą, skaidrumą bei daugiau galimybių mažoms ir vidutinėms įmonėms jose dalyvauti. Elektroninių viešųjų pirkimų reguliavimo pagrindu tapo 2004/17/EB direktyva dėl įmonių, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, pirkimų procedūrų koordinavimo ir 2004/18/EB direktyva dėl viešųjų darbų, viešojo teikimo ir viešųjų paslaugų sutarčių sudarymo tvarkos koordinavimo.

Didžioji Britanija, Ispanija ir Lietuva sėkmingai perkėlė naujųjų direktyvų normas į savo nacionalines teisės sistemas. Didžioji Britanija laikoma viena iš valstybių lyderių Europoje taikant elektroninius viešuosius pirkimus, o Ispanijos administraciniuose vienetuose – Katalonijoje ir Baskų krašte – pavyzdinis elektroninių viešųjų pirkimų teisinis reguliavimas ir itin geri rezultatai jų įgyvendinime Baskų krašte. Lietuva, sėkmingai perkėlus naujųjų direktyvų nuostatas į Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo įstatymą, demonstruoja gana sparčią pažangą.

Rusijos Federacija, 2006 metais įsigaliojus naujam viešųjų pirkimų įstatymui įgyvendino daugelį svarbių naujovių, padėsiančių bendradarbiauti su viešųjų pirkimų dalyviais iš užsienio bei įgyvendinti viešuosius pirkimus naudojant elektronines priemones.

Siekiant sėkmingo elektroninių viešųjų pirkimų įgyvendinimo svarbus elektroninio parašo panaudojimo jose teisinis reguliavimas. Ispanijos, Didžiosios Britanijos rezultatai šioje srityje tinkamas pavyzdys tiek Lietuvai, tiek Rusijos Federacijai.

Summary

Keywords: public procurement, e-procurement, e-auction, electronic dynamic system, electronic measures, legal regulation.

In Master's Thesis the theme of electronic public procurement's legal regulation's development and status in Great Britain, Spain, Russia and Lithuania is analysed. With a view to consider legal regulation's question in a wider spectrum, not only national laws are discussed but also an analysis of European Union and local legal regulation's peculiarities, advantages, advancement and problems is given.

Important question of electronic signature's using during e-procurement is analysed and also dynamic buying systems and e-auctions are discussed.

The use of electronic measures during administration of public procurement not only helps to save recourses but also guarantees effectiveness, transparency and more possibilities for small and medium companies to take part in it. Directive 2004/17/EC coordinating the procurement procedures of entities operating in the water, energy, transport and postal services sectors and Directive 2004/18/EC on the coordination of procedures for the award of public work contracts, public supply contracts and public service contracts became the basis of the legal regulation.

Great Britain, Spain and Lithuania have incorporated norms of directives into their national law systems successfully. Great Britain is considered to be one of the leaders from European Union member states in e-procurement administration. Spain's administrative units – Cataluña and Basque Country – are as examples of e-procurement's regulation and for very good results in e-procurement's administration in Basque Country. Lithuania has implemented new norms of directives with the law of public procurement and shows a quite good progress in it.

In 2006 the Federation of Russia with new legal act of public procurement implemented many important aspects which will help to cooperate with the public procurement participants from abroad and administrate public procurement with the help of electronic measures.

Electronic signature's legal regulation is important for the e-procurement's successful administration. The results of Spain and Great Britain in this area are suitable for Lithuania and Russia.

Magistro baigiamasis darbas 2006 m. gruodžio mėn. 19 d.

Magistrantė

Aistė Raudonytė